

Het Koloniaal Weekblad

Orgaan der Vereeniging

Opgericht door Kolonel
G. E. V. L. van Zuylen,
21 Maart 1900.

OOST EN WEST

„Het Koloniaal belang
is een algemeen
Nederlandsch belang.”

Abonnementsprijs per jaar:

Vrij aan huis of franco per post binnenland, bij vooruitbetaling. f 2.50
Voor Oost-Indië en het Buitenland . . . . . „ 4.—
Afzonderlijke nummers . . . . . „ 0.05

Prijs der Advertentiën:

Per vakje . . . . . f 2.—
Bij contract reductie.

MEDEDEELINGEN of INGEZONDEN STUKKEN moeten worden geadresseerd „aan de Redactie-Commissie”, en gezonden aan de Presidente: 7a HEERENGRACHT, DEN HAAG.

Voor Administratie en Verandering van Woonplaats wende men zich tot den Heer W. VAN DER ZIJL, 51 Verhulststraat. □
Voor Advertentiën tot de Drukkerij „LUCTOR ET EMERGO”, AMALIA VAN SOLMSSTRAAT, Telefoon 4424, beiden DEN HAAG.

De Balkanoorlog.

Blijkens alhier ontvangen bericht is kapitein Thomson, militair attaché van Nederland bij het Grieksche leger, te Athene aangekomen, in afwachting, dat hem een legerkorps zal worden aangewezen, waarbij hij zal worden geplaatst.
Nog steeds verneemt men niets van de detachec-

ring van één of meer officieren van het Indische Leger bij de strijdende partijen.

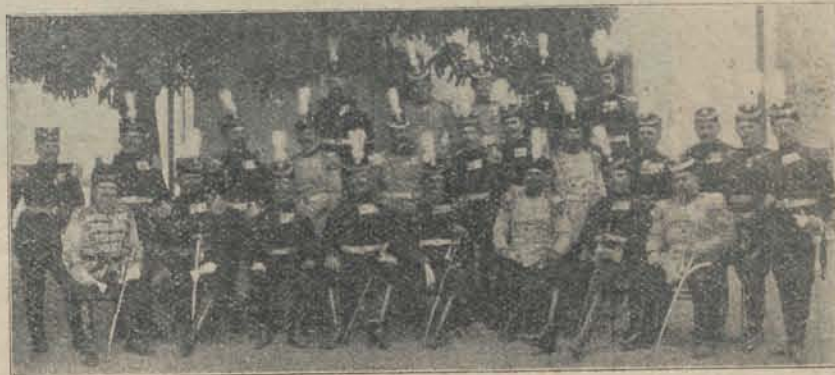
Blijkens bij het Departement van Marine ontvangen bericht is Hr. Ms. „Gelderland”, onder bevel van den kapitein ter zee J. P. Guepin, 10 November jl. te Smyrna aangekomen en 11 d.a.v. vandaar naar Konstantinopel vertrokken.

Bedochde bodem schijnt wel bestemd te zijn, eene

rol in onze historie te vervullen, daar het toch het schip was, hetwelk na den ongelukkigen Transvaaloorlog President Krüger naar Europa bracht, en dat ook de eer onzer vlag ophield in de troebelen met Venezuela, welke een einde namen, door het vertrek van President Castro naar Europa. In de Venezolaansche wateren trad de „Gelderland” zelfs werkdadig op, door het buitmaken van een paar aan den vijand behorende politievaartuigen.

Turksche cavalerie in de straten van Konstantinopel.

Groep Servische Officieren.

Een Bulgaarsche Voorpost in het gezicht van Adrianopel.

„Het Roode Kruis” op den Balkan.

Het volgende bericht, dezer dagen door de dagbladers verspreid, nemen wij hier over, met een warme opwekking tot medewerking aan de leden van „Oost en West”:

„In verband met verschillende daaromtrent verspreide berichten, verzoekt men te melden, dat op het oogenblik te Belgrado geen behoefte bestaat aan verbandmiddelen (wel daarentegen aan lakens en ondergoed), maar dat overal elders op 't oorlogsterrein dringende behoefte is aan verbandmateriael.”

Bulgaarsche Artillerie.

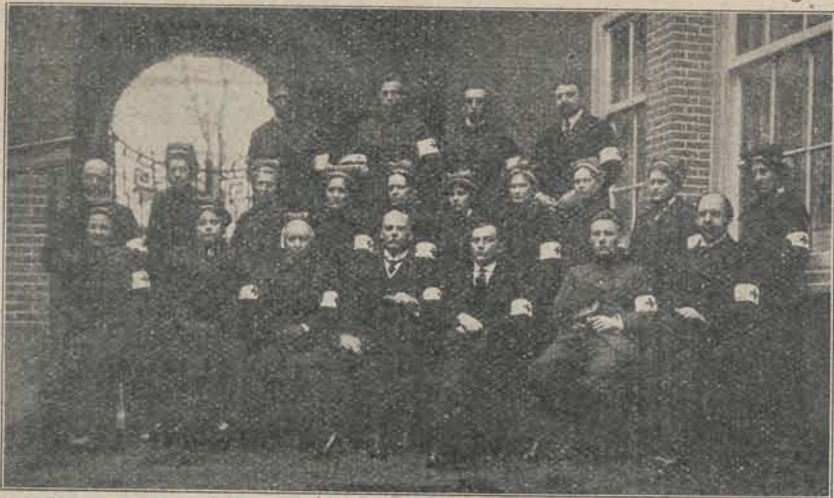
Wij twifelen niet, of onze lezers zullen zich ook bij de op 14 Nov. e.k. te houden straatcollecte voor „Het Roode Kruis” niet onbetuigd laten.

Indië gaf reeds een mooi voorbeeld door ruime bijdragen. Turkije blijkt nog dringend eenige ambulances noodig te hebben.

Het Duitse Gezantschapsgebouw te Konstantinopel, dat thans ingericht is tot hospitaal voor de Turksche gewonden.

Ambulance van „Het Nederlandsche Roode Kruis” naar Griekenland vertrokken.

Van links naar rechts zittend: Mej. v. Rooyen, Mevrouw Lehmann, Mej. Beynen, Dr. Bierens de Haan, Dr. Ittman, Dr. Wieberdink, M. Lehmann, consul-generaal van Griekenland te Amsterdam. — Daarachter staande: Dr. Bierens de Haan, secretaris, Mej. Van Woerden, Vis, Gevers, Baronesse Van Itterson, Mej. Schipper, Kamphuis, Six, Testing, Van Ham. — Op den achtergrond de heeren: Quatero, Van den Broek, Bos en Kempers.

PERSKRONIEK.

INHOUD: De heer F. Fokkens in *De Nederlander* over de reorganisatie van het Bestuurswezen in Ned.-Indië. — „Ind. Causier één” in *De Avondpost* over het optreden van den heer Douwes Dekker. — Atjeh-kroniek in *De Nieuwe Courant* over tengkoë Moedö-Koetö Serèh.

In een tweetal artikelen in de *Nederlander* bespreekt de heer F. Fokkens de wenschelijkheid om ter voorbereiding der reorganisatie van het bestuurswezen in Ned.-Indië een staatscommissie te benoemen.

Ziehier zijn conclusies:

„Een voor Ned.-Indië zoo uiterst gewichtig onderwerp als het plan tot reorganisatie van het bestuurswezen is,” zegt hij, „te veel eenzijdig en onvoldoend bekeken en voorbereid. Nu zegt de Minister wel, dat aanneming van het plan in zijn geheel door de Kamer niet in de bedoeling ligt, en dat „aanneming van het wetsontwerp uiteraard niet zal beteekenen, dat de Staten-Generaal met alle in de bedoelde Memorie ontwikkelde beschouwingen instemmen, maar alleen dat een door de Regeering te benoemen Regeerings-commissaris een gedetailleerd reorganisatieplan zal ontwikkelen, bepaaldelijk voor twee gouvernementen (één op Java en één op de Buitenbezittingen), waarbij in algemeenen zin zal worden uitgegaan van de beginselen, welke in de bedoelde Memorie van Toelichting zijn uiteengezet,” maar in het toestaan der gelden voor de benoeming van zulk een Regeerings-commissaris ligt dan toch opgesloten het goedkeuren door de Kamer van die beginselen in algemeenen zin, met name: de omverwerping van de bestaande gewestelijke indeeling, de instelling op Java van drie gouvernementen, de uitschakeling der tegenwoordige controleurs, de overbrenging van de uitoefening van het dagelijks bestuur op de adjunct-regenten, anders zou t maken van een gedetailleerd reorganisatieplan geen „raison d'être” hebben en het geld, besteed aan een Regeerings-commissaris met het noodige personeel, eenvoudig weggegooid zijn.

Al zal dan ook de aanneming van het wetsont-

werp niet beteekenen, dat de St.-Generaal met alle in de bedoelde Memorie ontwikkelde beschouwingen zullen instemmen, zoo zal zij toch beteekenen instemming met alle hoofddetails, en daartoe zijn, zooals hiervoren is uiteengezet, de hervormingsplannen te eenzijdig en te onvoldoend voorbereid.

Hierin kan alleen voorzien worden door de benoeming eener Staatscommissie, waaruit de werkelijk deskundigen niet worden geweerd. Dat de groote beteekenis van de zaak daarop aanspraak doet maken, zal wel niemand ontkennen. Te dien opzichte doet zij niet onder voor de defensie van Indië, nog minder voor de nadere regeling van het Indische muntwezen, voor welke onderwerpen de Staten-Generaal Staatscommissies hebben noodig geacht.

Logisch volgt hieruit, dat ook voor de voorbereiding eener hervorming van het bestuurswezen in Ned.-Indië eene Staatscommissie behoort in het leven te worden geroepen.”

* * *

De schrijver der „Indische Causierieën” in de *Avondpost* heeft het weder over het optreden van den heer Douwes Dekker, met wiens wijze van handelen hij zich niet kan vereenigen.

„Wij beweren,” schrijft hij, „dat de meerderheid der zuiver-Europeesche bevolking den Indo onverdiend en onredelijk kwalijk gezind is, dat velen hem verachten en wantrouwen en slechts eene kleine, d. i. de meest beschaafde minderheid, daartegen protesteert en het verdrukte ras de behulpzame hand biedt.

Maar wij beweren tevens, dat dit vijandige of althans minachtende bij den laagstaanden Europeër-pursang niet zoozeer rassenhaat, dan wel domheid, zelfoverschatting en heerschzucht is. Misschien komt daarbij het standverschil — het zwakke punt bij de West-Europeesche volken. Het begrip, dat de jeugd in de school reeds wordt ingepompt van „Onze Oost” en dat Jan Fuselier meebrengt van uit de Hollandsche achterbuurten naar de Indische kampougs, dat begrip brengt minachting mee voor al wat donker en geel getint is.

G. Lörcher's
OVERHEMDEN
ONDERGOEDEREN
voor Uitrustingen
Hoogstr. 32-32^a Den Haag

PIET HEINSTR. 123,
Telefoon 5262.
WEIMARSTRAAT 42a - Tel. 6160.

A. Op't Landt.

De Dames worden attent gemaakt op de groote keuze
PRACTISCHE SINT NICOLAAS-CADEAUX
Als: SHAWLS, JABOTS, HANDSCHOENEN, ZAKDOEKJES,
TASCHJES.

Zeer voordeelige Wollen-Zijden BLOUSES en ROKKEN.
Beleefde uitnodiging tot een bezoek.

H. W. v. BRAKEL & Zn.
HOFSMEDEN
PIET HEINSTR. 15 - TELEPH. H. 1767

FABRIEK VAN STIJLHAARDEN

INSTITUUT VOOR MEISJES
EXTERNAAT — BEPERKT INTERNAAT
KRONENBURGERSINGEL 2 en 4 NIJMEGEN (HOLLAND)
School- en Pensioengeld internaat f 800.—
Met inbegrip der vacaties . . . f 1000.—
De Directrice: A. J. NELCK.

ONDER DEN SINT MAARTEN
— WONINGINRICHTINGEN —
J. A. POOL - INGENIEUR - HAARLEM
AMSTERDAM DEN HAAG ROTTERDAM
10 ROKIN KNEUTERDIJK 2A WIJNHAVEN 110

**F. W. VAN WIJK = DAMES-
KLEERMAKER.**
Tollensstraat 118. - Teleph. 3235.

Speciaal adres voor:
PLUCHMANTELS, BONTMANTELS
- en TAILOR-MADE COSTUMES -
NAAR MAAT.

MAGAZIJN VAN:

Heeren Hoeden

■ ■ ■

EDUARD PELGER

PRINSESTRAAT 35, :: 's-GRAVENHAGE

: TELEPHOON 3902. :

En die laathunkendheid en minachting ondervinden de Inlander en de Indo in Indië in ruime mate. Dat menschen als de heer E. E. Douwes Dekker ca., die wél onderscheiden kunnen, rassenhaat bij den Europeëer vaststellen, tegen beter weten in, en op die valsche praesmissie hun stellingen bouwen, die den aanwezigen rassenhaat bij de massa links versterken, is de meest schuldige en de meest gevaarlijke misleiding, die men zich denken kan.

Nu misleidt men van weerszijden en woelt de leugen ongebreideld voort. Waar dat op uitloopen moet in een bevolking, samengesteld uit zooveel heterogene bestanddeelen en in een toestand van gisting als de huidige in onzen Archipel, laat zich denken."

.

De bekwame schrijver van de „Atjeh-Kronieken" in de Nieuwe Courant maakt naar aanleiding van het melden van den verzetsleider tengkoe Moedö-Koetö Serèh in het Gajoe'sche de volgende zeer juiste opmerkingen:

„Op 8 Oct., zegt hij, seinde de gouverneur van Atjeh aan gouverneur-generaal en legercommandant, dat de laatste verzetsleider in het Gajoe-Loeö'sche, Moedö-Koetö Serèh, zich met vijf volgelingen had gemeld. Men herinnere zich, hoe we in een vorige kroniek, naar aanleiding van de overvaling van Moedö Serèh's schuilplaats door de patrouille-Van Riemsdijk — bij welke gelegenheid zes van de discipelen sneuvelde en de laatste vuurwapenen, die de djahats van de Gajoe-Loeö's nog bezaten, werden buit gemaakt, waarna een dertigtal van die lastige lieden het „main prang" er voorgevoerd aan gaf, — hoe wij Moedö Serèh een „vrij tamme tengkoe" noemden. Dit neemt echter niet weg, dat zoo iemand toch altijd een hinderlijk verzetspalidium blijft. De zeer weinigen, die zich om hem groepeeren, kunnen zich om de een of andere reden a'tijd weer tot een bende uitbreiden. — zooals de geschiedenis van toeankoe Daoed wel een kwartuur lang heeft geleerd. Als persoon beteekende ook deze pretendent-sultan nooit veel; en toch, dank zij de eigenaardige opvattingen van de Atjehers, zelfs van de ons bestuur zeer welgezinden, ontleende 't verzet aan zijn negenvoudig zegel een groote kracht. Zoo gaat 't ook, zij 't dan in veel beperkter localen zin, met een leidenden tengkoe als Moedö Serèh. Reden waarom zijn onderwerping als een heugelijk feit is te achten; want met vrij groote zekerheid kan thans worden gezegd, dat er in Gajoe-Loeö's geen schijn of schaduw van militant-politiek verzet meer bestaat. Dit nu moge wel geen feit zijn van de beteekenis als een Bulgaarsche overwinning van Kirk-Kilisse, Loele-Boergas, Tsjorloe en straks bij Tsjataldsja; — ook minder opwindend dan de marschen en veldslagen in Macedonië, Kossowo, Albanië en den Epirus; — maar voor ons, Nederlanders, is zulke Gajoe-Loeö'sche mutatie toch van veel méér belang. De reeks feiten, die er mee gesloten wordt, vormt eveneens een naar verhouding vreeselijke tragedie, een gewelddadige oplossing, die men noodig achtte, van een óók zeer oude politieke quaestie: de verhouding van de Noord-Sumatrasche volken tot de overige wereld.

Gajoe-Loeö's is een gebied, waarvan men tien jaar geleden pas iets begon te weten.

't Treedt nu in de rij van de Atjehsche onderhoorigheden, waar karabijn en klewang buiten werking gesteld kunnen worden voor beter gereedschap. Nu moet men echter niet gelooven, dat het er als bij looverslag een dorado zal worden. Doch... de orde zal nu 't best worden bewaard door de bevolking zelf, — gelijk thans overal in de onderhoorigheden waar vroeger moord en doodslag aan de orde van den dag waren.

Daarop is dan ook gerekend. „Zoodra dit doel (de vuurwapenen, waarover de uitgewekenen nog beschikken, in handen te krijgen) is bereikt, zal de kampongbevolking zichzelf tegen de roovers kunnen verweren," — zoo staat er in 't in Augustus l.l. verschenen Koloniaal Verslag van 1912 over Gajoe-Loeö's. Er is nu reeds méér bereikt dan dit doel. Want de verslaggever ging uit van de onderstelling, dat er nog enkele politieke — militante — tegenstanders zouden zijn, die meerendeels tot den aanhang van tengkoe Moedö Koetö Serèh behooren, terwijl overigens nog slechts enkele benden bestaan, samengesteld uit lieden van allerlei stammen en tjijschappen, welke van roof leven en haar actie uitsluitend tegen de kampongbevolking richten, onze troepen daarbij zooveel mogelijk ontwijkend."

De heer VISSERING,
vroeger President der Javasche Bank, thans
Directeur der Nederlandsche Bank.

Uit de O.-I. Mail.

De cholera schijnt zich nog steeds uit te breiden. Volgens de jongste mailberichten was ook Magelang besmet verklaard. Op Semarang was deze ziekte tegen half October j.l. afnemende, zoo ook de gevallen van pokken aldaar.

Volgens het Soer. Hblad waren in de dessa Karangpon van de afdeeling Ngawi eenige positieve pestgevallen voorgekomen.

Brand. Het Soer. Hblad kreeg 12 October uit Makassar bericht, dat in de kampong Padang nabij de hoofdplaats Beuteng brand heeft gevoeld. Van 350 huizen gingen 240 in vlammen op. De schade beliep circa f 100.000.

Atjeh. De civiele en militaire Gouverneur van Atjeh en onderhoorigheden seinde 12 October j.l. het volgende:

Meulaboh neergelegd voornaamste Panglima en 1 volgeling van Njakocta Saba, buit donderbus voorlader, blanke wapens, gemeld Toekoe Tandj van Boengong Taloeë en 27 volgelingen, zoodat Seunagan en Beuteng van vijanden gezuiverd; ingeleverd 3 voorladers. Tapatoean krankzinnige Atjeher bij gewapend verzet onschadelijk gemaakt; Lnoesoekon gemeld 3 volgelingen van Toekoe Radja Sati.

Rubber-tentoonstelling. De Javabode meldt:

Nu de heer Mr. J. Lieftinck, de secretaris van het comité voor de Internationale Rubber-tentoonstelling, ernstig ziek is, werd voorloopig in zijn plaats benoemd de heer L. J. van der Waals, te Buitenzorg.

De nieuwe prise d'eau van Katoelanta. Er was 14 October j.l. feest op Katoelanta. Daar in het dal van de Tjiliwong werd de nieuwe prise d'eau officieel in gebruik genomen in tegenwoordigheid van den Gouverneur-Generaal en vele autoriteiten.

Vee-tentoonstelling. De op 25 en 26 October te Modjokerto te houden veetentoonstelling, zou door den resident van Soerabaja geopend worden.

Pasar Malam. De pasar malam te Soerabaja heeft druk bezoek getrokken. Aan entrees werden de eerste dagen reeds meer dan f 17000 ontvangen.

Opzichters B. O. W. Omtrent de te Soerabaja 14 October gehouden protestvergadering van opzichters der B. O. W. deelt het Soer. Hblad mede, dat tegenwoordig waren 50 personen en totaal 101 stemmen; na langdurige discussiën over het hoofdpunt der agenda, n.l. de achteruitzetting der opzichters door de nieuwe positie-regeling, werd besloten, om reden op het vroeger ingediend bezwaarschrift tegen de nieuwe regeling nog geen antwoord was ontvangen, thans een commissie naar den directeur van B. O. W. te zenden. Hierin namen zitting de heeren Torre, Van der Hoeven en den Outer. Verder zal in verband met het verbod op particulier werk te mogen verrichten aan de regering per request verzocht worden, werkuren der opzichters te willen vaststellen en vergunning te verlenen om over hun vrijen tijd naar believen te beschikken.

Onderwijs in de Minahassa. Een telegram uit Menado aan het Soer. Hblad meldde:

„Het telegrafisch bericht, dat de reorganisatie van

BOEKHANDEL - KUNSTHANDEL
LEESINRICHTING VAN BOEKEN EN TIJDSCHRIFTEN

DE GROOT & DIJKHOFFZ

voorheen A. VAN HOOGSTRATEN & ZOON

PLAATS 27 - TEL. 2252 - DEN HAAG

LEVERING VAN SCHOOLBOEKEN VOOR ALLE
INRICHTINGEN VAN ONDERWIJS

N. V. ELECTRISCHE DRUKKERIJ „LUCTOR ET EMERGO"

DEN HAAG.

RADEN ADJENG KARTINI.

. Binnenkort verschijnt de DERDE, GOED-KOOPE DRUK van:

Door Duisternis tot Licht

Geïllustreerd.

Gedachten over en voor het Javaansche volk

VAN WILLEN

RADEN ADJENG KARTINI.

Ingenaaid f 2.40.

Gebonden f 2.90.

DE TWEDE DRUK, DIE IN APRIL 1912 VERSCHIEEN,

:: WAS IN ENKELE MAANDEN UITVERKOCHT. ::

Uitvoerig Prospectus wordt op aanvraag
franco toegezonden.

VACANT

Dames- en Kinder-Confectie.

GEBR. GERZON'S
MODE-
MAGAZIJNEN.

DEN HAAG

36 VEENESTRAAT 44

Telefoon 2526.

het onderwijs voor de Minahassa door de regeering opnieuw in overweging is genomen, verwekte hier groote vreugde.

De bevolking hecht algemeen haar adhaesie aan de bemiddelingsvoorstellen, die onlangs in het Soerabaja blad gepubliceerd zijn.

Volgens geruchten achten ook de resident en de adjunct-inspecteur van het onderwijs die voorstellen niet geheel verwerpelijk. Eerstgenoemde verkeerde tot op heden zelfs in de meening, dat het in de bedoeling der regeering lag een veertigtal gouvernementsscholen te laten bestaan.

Een der hulppredikers zond een uitvoerig en dringend verzoek aan Mr. Van Deventer om het zijne te doen tot behoud van de opbare school.

Pest op Java.

Overzicht der 14-daagsche opgaven, welke officieel zijn verstrekt van de nieuwe pestgevallen en 'taantal overledenen op Java over de laatste zes maanden.

1912.		1911.		1910.		1909.		1908.		1907.		1906.		1905.		1904.		1903.		1902.		1901.	
8-21 Mei.	36	geval-	Malang.	36	geval-	36	geval-	36	geval-	36	geval-	36	geval-	36	geval-	36	geval-	36	geval-	36	geval-	36	geval-
22 Mei-4 Juni.	45	over-	Malang.	45	over-	45	over-	45	over-	45	over-	45	over-	45	over-	45	over-	45	over-	45	over-	45	over-
5-18 Juni.	53	geval-	Madjoen.	53	geval-	53	geval-	53	geval-	53	geval-	53	geval-	53	geval-	53	geval-	53	geval-	53	geval-	53	geval-
19 Juni-2 Juli.	53	over-	Madjoen.	53	over-	53	over-	53	over-	53	over-	53	over-	53	over-	53	over-	53	over-	53	over-	53	over-
3-16 Juli.	29	geval-	Soerabaja.	29	geval-	29	geval-	29	geval-	29	geval-	29	geval-	29	geval-	29	geval-	29	geval-	29	geval-	29	geval-
17-30 Juli.	59	over-	Soerabaja.	59	over-	59	over-	59	over-	59	over-	59	over-	59	over-	59	over-	59	over-	59	over-	59	over-
31 Juli-13 Aug.	81	geval-	Kediri.	81	geval-	81	geval-	81	geval-	81	geval-	81	geval-	81	geval-	81	geval-	81	geval-	81	geval-	81	geval-
14-27 Aug.	88	over-	Kediri.	88	over-	88	over-	88	over-	88	over-	88	over-	88	over-	88	over-	88	over-	88	over-	88	over-
28 Aug.-10 Sept.	80	geval-	Toeloeng-agoeng.	80	geval-	80	geval-	80	geval-	80	geval-	80	geval-	80	geval-	80	geval-	80	geval-	80	geval-	80	geval-
11-24 Sept.	80	over-	Toeloeng-agoeng.	80	over-	80	over-	80	over-	80	over-	80	over-	80	over-	80	over-	80	over-	80	over-	80	over-
25 Sept.-8 Oct.	94	geval-	Totaal	94	geval-	94	geval-	94	geval-	94	geval-	94	geval-	94	geval-	94	geval-	94	geval-	94	geval-	94	geval-
9-22 Oct.	89	over-	Totaal	89	over-	89	over-	89	over-	89	over-	89	over-	89	over-	89	over-	89	over-	89	over-	89	over-
23 Oct.-5 Nov.	82	geval-	Totaal	82	geval-	82	geval-	82	geval-	82	geval-	82	geval-	82	geval-	82	geval-	82	geval-	82	geval-	82	geval-
	22	over-	Totaal	22	over-	22	over-	22	over-	22	over-	22	over-	22	over-	22	over-	22	over-	22	over-	22	over-
	5	geval-	Totaal	5	geval-	5	geval-	5	geval-	5	geval-	5	geval-	5	geval-	5	geval-	5	geval-	5	geval-	5	geval-
	5	over-	Totaal	5	over-	5	over-	5	over-	5	over-	5	over-	5	over-	5	over-	5	over-	5	over-	5	over-
	44	geval-	Totaal	44	geval-	44	geval-	44	geval-	44	geval-	44	geval-	44	geval-	44	geval-	44	geval-	44	geval-	44	geval-
	43	over-	Totaal	43	over-	43	over-	43	over-	43	over-	43	over-	43	over-	43	over-	43	over-	43	over-	43	over-
	2	geval-	Totaal	2	geval-	2	geval-	2	geval-	2	geval-	2	geval-	2	geval-	2	geval-	2	geval-	2	geval-	2	geval-
	2	over-	Totaal	2	over-	2	over-	2	over-	2	over-	2	over-	2	over-	2	over-	2	over-	2	over-	2	over-
	138	geval-	Totaal	138	geval-	138	geval-	138	geval-	138	geval-	138	geval-	138	geval-	138	geval-	138	geval-	138	geval-	138	geval-
	77	over-	Totaal	77	over-	77	over-	77	over-	77	over-	77	over-	77	over-	77	over-	77	over-	77	over-	77	over-
	1071	geval-	Totaal	1071	geval-	1071	geval-	1071	geval-	1071	geval-	1071	geval-	1071	geval-	1071	geval-	1071	geval-	1071	geval-	1071	geval-
	898	over-	Totaal	898	over-	898	over-	898	over-	898	over-	898	over-	898	over-	898	over-	898	over-	898	over-	898	over-

De nieuwe plannen van de Paketvaart. De uitvoering van deze nieuwe plannen wordt vertraagd door het niet op tijd leveren van de voor de nieuwe plannen zoo noodige schepen.

In Europa zijn 9 nieuwe schepen besteld, waarvan 7 in Nederland en 2 in Engeland.

Maar de scheepswerven hebben zooveel werk, dat de aflevering van sommige schepen een jaar is vertraagd.

Zoolang deze nieuwe schepen er niet zijn, kan van de nieuwe plannen niets komen.

En deze nieuwe plannen zijn belangrijk.

Over de uitbreiding van den dienst tusschen Batavia en Belawan Deli is reeds een en ander gemeld. Men heeft thans een snel dienst, om de week een z.g. rechtstreekschen dienst, die om de 14 dagen plaats heeft. Het plan is om dezen laatsten dienst te verduubelen en dus om de week te doen plaats hebben.

Tot nog toe bestond tusschen de Westkust van Sumatra en Java, tot Sabang, geen rechtstreeksche verbinding. Steeds moest te Padang overschepping plaats hebben.

Daar er geen goede verbinding bestond betrok de Westkust haar producten meest van de Straits, dus langs de havens van Malakka, Penang, Singapore. Men wil nu door den nieuwen dienst den handel tusschen Java en de Westkust van Sumatra bevorderen.

Het ligt in de bedoeling, ofschoon dit plan nog niet definitief is vastgesteld, om een rechtstreeksche verbinding te maken tusschen Soerabaja en de Westkust van Sumatra zonder overschepping, waarbij dan Sumatra geheel zal worden omgevaan.

De ene week zal de boot, van Soerabaja vertrekkende de vaart nemen: Semarang, Batavia, Padang, Sabang, Penang, Belawan Deli, Singapore en terug naar Batavia, Semarang en Soerabaja, de andere week zal de omgekeerde vaart worden genomen, dus eerst naar Singapore.

Voor dezen dienst zullen vijf schepen noodig zijn.

Hierdoor wordt het mogelijk, dat de Oostkust van Java, die tot nog toe zeer misdeeld was met verbindingen naar Sumatra, in een betere conditie komt.

Vermoedelijk zal binnen enkele jaren een rechtstreeksche verbinding komen van Java naar de Westkust van Borneo, welke zich zeer ontwikkelt, o.m. gaat bijv. Pontianak hard vooruit.

De heer J. C. K. VAN AALST, de nieuwe President der Ned. Handels-Mpij.

Suriname.

Naar aanleiding van Mr. H. J. Smidts' opmerking in de N. R. Ct. van 29 October, dat in de huidige bacovecrisis de meest onverstoerbare onverschilligheid bij de regeering schijnt voor te zitten, schreven wij in het vorige nummer, dat, naar wij uit goed ingelichte bron hadden vernomen, het Departement van Koloniën niet stil zit, al moge direct ingrijpen wellicht niet in de bedoeling der regeering liggen.

Wij lezen nu in De West van 18 October het volgende bericht:

„Woensdagmiddag werd het volgende telegram uit Nederland ontvangen van Mr. H. Benjamins:

„Van Dien Paramaribo. Voor onderhandelingen hier volstrekt noodig volledige volmachten op mij om namens de planters (te) contracteeren, omtrent prijzen, duur conditiën. Volmachten moeten niet verleden, daarna gouverneur vertoond. Dadelijk draadbericht noodig met opgave namen Plantages, die verbinden geven volmacht met ieders aanteclaren bacoven en ieders vermoedelijk 14-daagsche beschikbare hoeveelheid na November. Minister seint gouverneur.

Ben hoopvol.

In verband met bovenstaand telegram werden de beheerders van de aan de bacovencultuur deelnemende plantages opgeroepen voor eene algemeene vergadering op gisteravond.

Het telegram van den minister aan den gouverneur luidde:

„Benjamins seint van Dien om volledige notariële volmachten planters, die zullen worden getoond. Sein zoodra dit geschied (is).”

Op de gisteravond gehouden vergadering is besloten zoo spoedig mogelijk de gevraagde opgaven naar Nederland te zenden. Nagenoeg alle ondernemingen waren bereid Mr. Benjamins tot hun gevolmachtigde in Nederland te benoemen.

De wd. directeur van den landbouw heeft een rondschrijven gezonden aan bacovenplanters, om de gegevens te bekomen, die door den minister in zijn Dinsdag hier ontvangen telegram zijn gevraagd.

„Nagenoeg alle ondernemingen”, dus niet alle, niettegenstaande de krachtige aansporing der Surinaamsche pers tot eensgezindheid. Het zou in hooge mate te betreuren zijn als gebrek aan samenwerking het welslagen bemoeilijkte en de vraag dringt zich op, of de regeering niet als voorwaarde voor haar bemoeiingen zoude kunnen stellen, dat alle belanghebbenden moeten samenwerken, met terzijdestelling van alle andere belangen dan die der bacovencultuur, waar het nu om gaat.

In ons nummer van 31 October namen wij uit Suriname van 1 October deze beschuldiging op: „De vechtende koeien vereenigen zich als de wolf komt! Maar de koeien — passez le mot — hebben zich zelfs in het gezicht van den vijand hier nooit aaneengeschaard; elke samenwerking werd stelselmatig verijdeld.” Ongelukkig schijnt dat ook nu waarheid, tot groot nadeel van de goede zaak.

Dat Mr. Benjamins de opdracht heeft aanvaard, getuigt van zijn groote belangstelling in de

Koninklijke
Brood- en Beschuifabriek
LENSVELT NICOLA
VEENESTRAAT 23 DEN HAAG
LUNCHROOM

Specialiteit:

HAAGSCHE BESCHUIT
ROGGBROOD IN BLIK VOOR EXPORT

MAISON-DROUOT

WESSER & Co.

LANGE HOUTSTRAAT 7 DEN HAAG

INRICHTING TOT COMPLETE MEUBILEERING
BEHANGERIJ :: STOFFEERDERIJ
EIGEN MEUBELFABRIEK :: ANTIQUITEITEN

Behangers en Stoffeers

Linoleums,
Tapijten,
Meubelen.

P. J. Veelo & Zonen
Den Haag
Lange Houtstr. 15b
Telefoon 8855.
Herderinnestraat 18
Telefoon 2049.

RIPPEN

PIANOHANDEL
PIET HEINSTRAT 42
ELANDSTR. 17 TEL. 4683
VERHUREN STEMMEN

Dames- en Heeren-
Mode-Artikelen.

VAN BOMMEL
VLAMINGSTRAAT 8-10 - Telef. 5501.
Handschoenen.

20 HOOGSTRAAT.

Hut- en Mailkoffers.

Uitrustingskisten.

kolonie. Wij benijden hem de moeilijke taak niet en hopen, dat hij de groote maatschappijen, met welke hij zal hebben te onderhandelen, van haar gunstigste zijde zal leeren kennen, zonder kennis te maken met de allures aan trusts dikwijls eigen.

Of de United Fruit Company zal de bacooven moeten blijven koopen of de Atlantic Fruit Company zal de afnemer moeten worden. Wij zien op dit oogenblik geen derde mogelijkheid. Niet lang geleden hebben beide compagnieën ergens in Midden-Amerika elkaar slag geleverd, maar het is niet onwaarschijnlijk, dat de vrede gesloten is en zij nu slechts schijnbaar concurrenten zijn. In dat geval zouden de arme Surinaamsche bacoovenplanters doodgedrukt kunnen worden. De aard van het product, dat aan spoedig bederf onderhevig is, maakt hen machteloos.

In den eisch door de U. F. C. gesteld, nl. aankoop te New-York, kunnen de planters o. i. niet treden. Zijn de Congo-bacooven in Amerika niet verkoopbaar, zooals de Compagnie beweert, dan blijven ze dat, al koopt de U. F. C. ze te New-York. Terecht spreken de Surinaamsche bladen hier van mysterie.

Voor den buitenstaander is het moeilijk te weten, welke rol de Kon. W.-I. Mail in deze zaak speelt. De gezagvoerders van haar bacoove-schepen weten natuurlijk in welken toestand de Congo-bacooven te New-York aankomen. Het is niet onwaarschijnlijk, dat zij ook alles weten van de verkoopbaarheid der bacooven.

Hier te lande zijn ook proefzendingen van Congo-bacooven ontvangen met de booten van de K. W. I. M. Heeft de directie met volkomen openhartigheid aan de regeering alle inlichtingen verschaft, waarover zij beschikt of die zij verkrijgen kan? Zoo niet, dan zou Mr. Smidt — die, naar wij meenen, commissaris der maatschappij is — daarop kunnen aandringen, met dezelfde kracht als waarmee hij de regeering haar plicht heeft voorgehouden. De K. W. I. M. heeft steeds beweerd het belang der kolonie te beoogen. De gelegenheid is schoon, om dat te bewijzen. Daarbij overwege zij, dat een bloeiend Suriname voor hare vaart te verkiezen is boven een kwijnend Suriname.

De West van 8 October deelt het volgende mede: „Wat betreft het overnemen van de bacooven-schepen door de United Fruit Co., vernemen wij uit goede bron, dat dit afhankelijk is van den Kon. W. Ind. Maild. Als deze het verlangt, is de Fruit Co. verplicht de schepen over te nemen voor een miljoen gulden per stuk, verminderd met 5 percent voor elk jaar, dat het schip heeft dienst gedaan. Desverlangd kan echter de K. W. I. M. de schepen zelf behouden.”

Als dit laatste juist is, vragen wij: zou de K. W. I. M. die schepen niet beschikbaar kunnen stellen voor het vervoer van bacooven naar Nederland? Zij zou daardoor tevens een mogelijke concurreerende vaart van hier op Suriname kunnen voorkomen.

Wordt er voor de bacooven een andere afnemer gevonden dan de U. F. C., dan zou het voor de planters een uitkomst zijn als de vruchten bij het gewicht gekocht werden, inplaats van per bos van zoo en zooveel handen of „kammen”, zooals men hier zegt. Aan de fruithandelaars worden de vruchten bij het gewicht verkocht en het is dus rationeel ze ook bij het gewicht van de plantages te koopen.

Daarbij kan vervallen het weigeren van bossen, die minder dan zeven handen bevatten, zooals de U. F. C. in Suriname doet. De kleinhandelaar hier heeft geen bezwaar tegen kleine bossen, omdat de vruchten toch per stuk verkocht worden. Een enkele „reclame-bos” in de étalage is voldoende.

Wij meenen te weten, dat bij den verkoop van bacooven aan de fruithandelaars ook elders dezelfde usance gevolgd wordt, nl. verkoop bij het gewicht.

**

Eenigen tijd geleden hebben wij medegedeeld, dat er aan de Marowijne kwikzilverhoudend erts was gevonden. In De West van 11 October lezen wij daaromtrent: „.....Een monster er van werd te Delft onderzocht door professor Grutterink, hier bekend uit den tijd der Gouvernements Mijnexploratie in het Lawa-gebied.

De heer Grutterink achtte de vondst van belang. Het bevatte een zeer hoog kwikgehalte.

Het gezonden monstertje was voldoende om in

Nederland aanleiding te geven tot het vormen van een exploratie-syndicaat, tot verder onderzoek.

Van wege dit syndicaat wordt de volgende week hier verwacht de ingenieur Duyfjes, eveneens bekend hier uit den tijd der Lawa-exploratie.”.....

**

„Het kan de moeite waard geacht worden te vermelden — aldus Suriname van 15 Oct. — dat er op het oogenblik een overvloed van Hevea-zaden in de kolonie aanwezig is, waarvoor geen afzet gevonden kan worden. Voor korten tijd werden de zaden naar Demerary en de naburige koloniën verscheept, waar er een goede prijs voor verkregen werd. Nu schijnt de afzet daar zoo goed als uitgesloten, doordien de plantages voldoende zaad aanwezig hebben voor hunne aanplanting.

In Ceylon en andere rubberproduceerende landen is sedert langen tijd een overproductie van Hevea-zaad, waaruit men olie fabriceert. De olie wordt deels gebruikt voor de margarine-fabricatie en deels wordt er verfolie uit geslagen.

Aangezien het aantal Hevea-zaden binnen niet al te langen tijd een zeer groot quantum zal bereiken, achten wij het wel op den weg van het landbouw-departement te liggen nu reeds dit vraagstuk in studie te nemen, opdat men niet voor 't feit komt te staan de zaden aan de boomen te moeten laten bederven.

Indertijd, toen de bacoovencultuur pas ter hand genomen werd, heeft de heer Sack, nu wd. Directeur van den Landbouw, het vraagstuk onder de oogen gezien, wat er met de afgekeurde bacooven gedaan zou kunnen worden en aan zijne arbeidzaamheid is het mede te danken, dat deze nu aan een bacoovendrogerij — van Kersten & Co. — kunnen worden verkocht.

Wij hopen daarom, dat de heer Sack, deze zeer belangrijke zaak in studie zal willen nemen en dat wij binnenkort een bulletin mogen tegemoet zien, waarin de mogelijkheid van een winstgevende olie-fabricatie wordt betoogd.”

Curaçao.

Op het gebied van de hoedenvlechterij kunnen Suriname en Curaçao waarschijnlijk elkaar de hand reiken. Suriname heeft goede hoedenvlechtsters nodig, om de industrie aldaar op den goeden weg te helpen en deze, althans een leiler, kunnen van Curaçao naar Suriname overkomen, terwijl Curaçao goed stroo nodig heeft, dat zeer waarschijnlijk in Suriname gevonden, althans aangekweekt, kan worden.

Zoo kunnen de zusterkoloniën elkaar wederkerig helpen. De Amigoe van 5 October jl. schrijft hierover het navolgende:

„Curaçao is nu in de gelukkige gelegenheid aan Suriname een goeden dienst te bewijzen, welke zeer op prijs zal gesteld worden, en waardoor het ons mogelijk zal zijn onze reeds krachtig opbloeiende industrie naar steviger grondslag over te brengen.

Als een zwaard van Damocles zweeft ons steeds het gevaar boven het hoofd, dat, door het uitbreken van pest of revolutie in de naburige republieken, de invoer van hoedenstroo gestaakt moet worden. Zelf deze palmsoort aankweken op onze eilanden schijnt niet mogelijk, ofschoon nog nimmer de proef is genomen. Op Saba werden indertijd eenige exemplaren van deze palm gevonden en ons dunkt, dat als de cultuur binnen eigen kolonie ergens mogelijk zou wezen, dit op Saba in de diepe ravijnen, en op St. Eustatius in de Quill zou zijn.

Maar Suriname is zeer zeker geschikt voor dergelijke cultuur, het stroo, uit Paramaribo ontvangen, voldeed uitstekend.

Moeten wij dus thans niet met beide handen de gelegenheid aangrijpen om op vlechtgebied nauwe aansluiting te zoeken bij Suriname, een Hollandsche kolonie, waarmede we door stoomverkeer verbonden zijn, en vanwaar we zeker ten allen tijde 't noodige hoedenstroo kunnen betrekken?

Maar daartoe is noodig, dat Suriname zelf bij de cultuur van deze palm geïnteresseerd zij. We zien het immers uit de feiten. Eerst thans, nu de hoedenindustrie aldaar zal worden ingevoerd, begint men met zorg te zoeken naar de palm en zal men met ernst zich op het aankweken daarvan toelagen. Willen we dus het aankweken der stroopalmen op Suriname bevorderen, dan moeten we ook medewerkers om de vlechterij aldaar in te voeren.

STROEBEL & KROESE

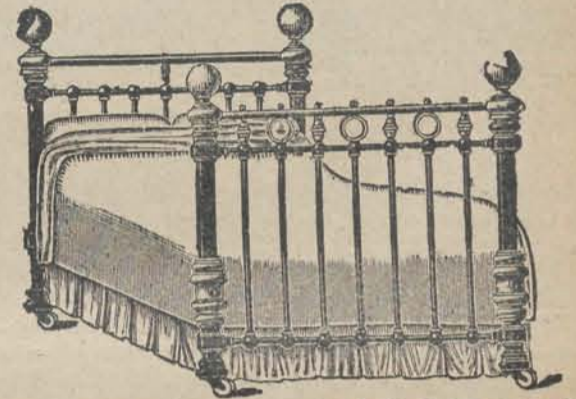
Garneer-Artikelen, Mode-Furnituren, Linten, Zijde, Fluweel, Peluche, Satinet, Voering, Knoopen, Glacé-, Zijde-, Imit. Suède- en Tricot-Handschoenen, Dames- & Kinderkousen, -o- Eau de Cologne & Zeep. -o-

- 4074 TELEPHOONNUMMER 4074 -
69 PIET HEINSTRAT 69

Th. A. A. SIMONIS

34 GROENMARKT — OVER DE — PRINSESTRAAT.

TELEFOON NO. 2535 □ DEN HAAG

Specialiteit in BEDDEN.

— GROOTE KEUZE —

van af het beste tot het eenvoudigste.

MAGAZIJN GESLOTEN VAN HALF EEN TOT TWEE UUR.

VERSCHEENEN bij:

N. V. Electriche Drukkerij

„LUCTOR ET EMERGO”

Den Haag - Amalia van Solmsstraat 2-4

HET GELOOF VAN DEN NIEUWEN MENSCH

DOOR

Dr. M. H. J. SCHOENMAEKERS.

DERDE HERZIENE DRUK.

(GOEDKOOPE UITGAVE.)

„Het Geloof van den Nieuwen Mensch” is een werk van zuivere psychologie en zuivere woordkunst tevens. Het zegt in concrete, doorzichtig-duidelijke en tevens warm-levende taal wat er vaag droomt in de ziel van alle waarlijk levende menschen van onzen tijd. —

„Wat deze schrijver onder woorden brengt, is niet alleen, naar zijn eigen uitdrukking, „volgehouden bezonnen” en „volgehouden onge-maakt”, maar het is ook van begin tot eind werkelijk. Zijn gedachten zijn namelijk geen begrips-filosofie, maar voorzichtig verbinden van innerlijke ervaringen. —

„Dit is alles, woord voor woord, werkelijkheid; innerlijke werkelijkheid, zooals wij ze dagelijks ervaren, en in de taal die de onze is.

„Dr. Schoenmaekers is, door zijn overtuiging en zijn talent, voorbestemd tot het prediken van wat door menigeen in onzen tijd als waar gevoeld en beleden wordt.”

ALBERT VERWEY.

(In „De Beweging”)

Franco per post of bij den boekhandel f1.—

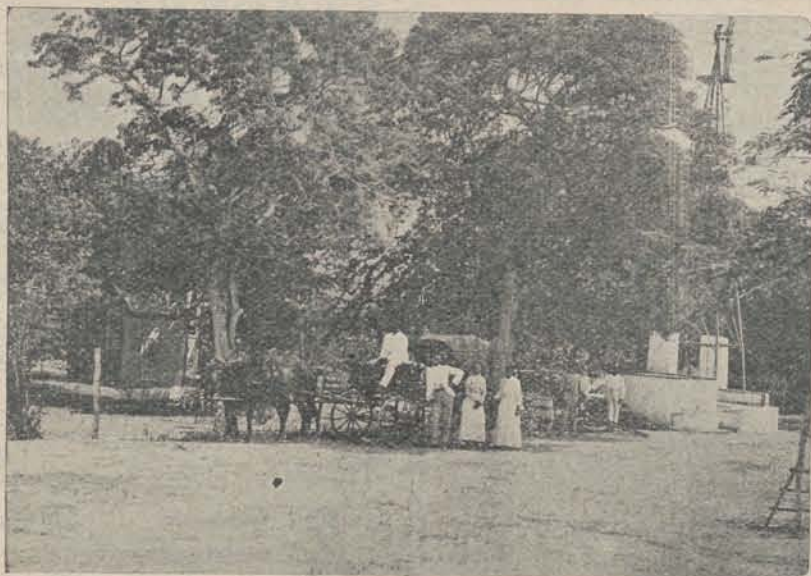
Alleen ingenaaid.

Frans van Wijk en Zonen,

24 Vlamingstraat,

:- DEN HAAG. :-

Huishoudelijke-, Keuken-, Badkamer-
Inrichtingen.

Plantage „t Suikertuintje" op Curaçao.

Het Comité heeft den Gouverneur gevraagd om een leermeesteres en om materiaal.

Als we onze zusterkolonie een vriendelijken, welgemeenden raad mogen geven, zou het deze zijn: Vraag den Gouverneur, of de leider der vlechtsussen op Curaçao voor een tijdje naar Suriname mag komen, om de heele vlechterij flink te installeeren. Een leermeesteres alleen is niet voldoende. Die is wel technisch goed onderlegd, maar kan toch nooit zoo volledige inlichtingen geven als de leider.

En dan:

Laat de heer H. J. Cohen Henriquez definitief benoemd worden tot leider der hoedenvlechterij. Deze industrie is thans dermate ontwikkeld, dat zij voor goed een vollen man vraagt. Meer dan ooit is het noodig, dat iemand met de talenten van den heer

zelve verzekerd, omdat alles onder de opperste leiding staat van één hoofd."

Wij vinden dit een prachtig denkbeeld van de Amigoe en bevelen het ernstig ter overweging aan de autoriteiten van beide koloniën aan.

***

De Cur. Crt. meldt:

Het ontstekingschip, gebouwd om dienst te doen bij de havenverbetering, is, geheel gerepareerd, op Maandagmorgen naar 't Schottegat geslept door de „Elsa" van de Curaç. Handel-Maatschappij.

De werkzaamheden in het Schottegat zijn derhalve wederom hervat en wij hopen, dat zij verder ongestoord voortgang kunnen hebben, ten einde zoo spoedig mogelijk voltooid te worden.

***

Negerwoningen op Curaçao.

Henriquez geregeld controle houdt over al de cursussen, in de stad, in de buitendistricten en op de eilanden. Ja, wij achten den tijd gekomen om nog een stap verder te gaan.

Benoem hem tot Inspecteur der hoedenvlechterij in West-Indië en laten Suriname en Curaçao gezamenlijk zijn honorarium betalen, evenals dit geschiedt voor den inspecteur van den landbouw in W.-Indië. De verhouding zou dan voorloopig moeten zijn voor Curaçao $\frac{3}{4}$ en voor Suriname $\frac{1}{4}$.

Wanneer van het eerste oogenblik eenheid gebracht wordt in de hoedenvlechterij van Suriname en Curaçao, is de onderlinge samenwerking van

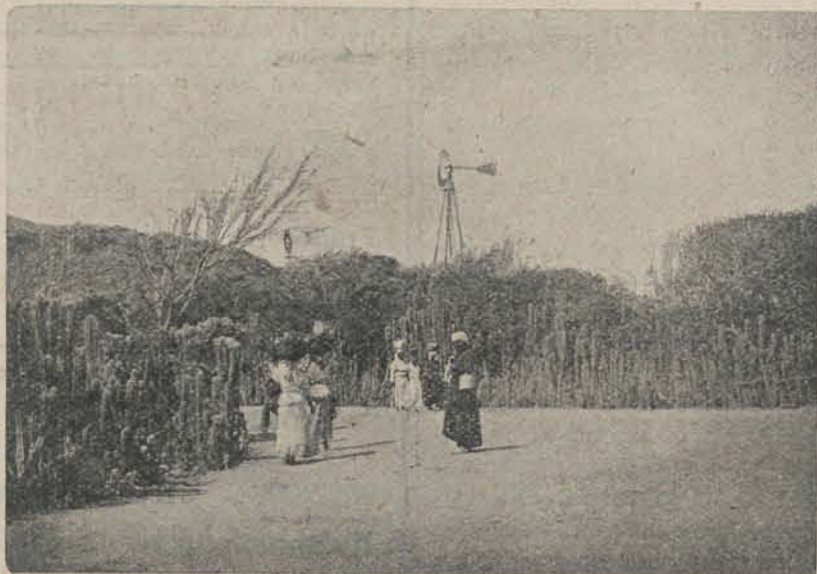
De sleepboot „Pocahontas", aangebouwd door de firma S. E. L. Maduro & Sons, is te water gelaten en heeft op verschillende proeftochten het bewijs geleverd, dat zij aan alle eischen beantwoordt.

De aanbouw is geschied onder toezicht van de heeren M. Boom en J. F. Evertsz, die alle eer van hun werk hebben.

***

De W e k k e r van 19 Oct. jl. meldt:

„Uit hoofde van de gestadige onderbreking der telegrafische gemeenschap ten gevolge van de menigvuldige revoluties op St. Domingo, die gepaard gaan met het doorsnijden der landtelegraaflijnen, heeft de regeering van Venezuela aan den stations-

Weg met haag van Cactussen. Op den achtergrond twee watermolens, van „Morgenster" gezien.

VACANT

N. V. ELECTRISCHE DRUKKERIJ „LUCTOR
ET EMERGO" :: DEN HAAG.

**THEOSOFIE, DE THEOS.
VEREEN. EN DE THEOS.
BEWEGING.**

50 pag. 8° roy. Ingen. f 0.25, geb. f 0.65.

REÏNCARNATIE EN KARMA.

40 pag. 8 roy. Ingen. f 0.25, geb. f 0.65.

**DRIE OPSTELLEN OVER
KARAKTERVORMING EN
OPVOEDING.**

100 pag. 8° kl. med. Ingen. f 0.50, geb. f 0.80.

COSMOLOGIE,

Elementen der Practische Astrologie.

13 vel druks, met figuren tusschen den tekst, en een plaat in vier-kleurendruk. — Uitsluitend geb. f 4.50.

COSMOLOGIE,

De Astrologie als Levensleer.

11 vel druks, met figuren tusschen den tekst, en een plaat in vier-kleurendruk. — Uitsluitend geb. f 4.—

door A. E. THIERENS.

Het eerste werkje, in brochure-vorm, voorziet in een werkelijke en lang gevoelde behoefte. In een kort, helder, afgerond betoog legt het aan een ieder, en voornamelijk aan den buitenstaander, die zich op de hoogte wenscht te stellen van wat Theosofie eigenlijk is, niet alleen haar verschillende leeringen duidelijk en logisch uiteengezet voor, enz.

Van de „Drie Opstellen over Karaktervorming en Opvoeding" geeft het eerste opstel ons als het ware de essence van wat verhandeld is tijdens het „Eerste Congres voor Zedelijke Opvoeding", gehouden te Londen van 25 tot 29 September 1908.

„Theosophia", Febr. 1911.

We zouden dit boekje een bijzonder groot debiet toewenschen, inzonderheid in die kringen waar opvoedkunde dagelijksch brood is, en waar toch vaak niets dan steenen te vermalen gegeven worden.

In elk geval moest het in geen enkele paedagogische bibliotheek ontbreken.

„Eenheid", 19 Nov. 1910.

Wij kunnen slechts met moeite den lust bedwingen, uit den rijkdom van diepe gedachten, daarin neergelegd, eenige te citeren...

„De Avondpost", 26 Nov. 1910.

Hij wil slechts den overwegenden ernst van het vraagstuk der opvoeding tot ons doen doordringen, hij bedoelt ons aan het vragen en denken te brengen en daarin slaagt hij zeer zeker

„Correspondentieblad van den Nederlandschen Kinderbond", Aug. 1911.

... een zeer handig boekje, om kennis te nemen van het wezen der theosofie.

„Prov. Drentsche en Asser Crt.",
14 Nov. 1910.

Chineez en sterker en onafhankelijker te maken van het Vreemden-element, thans door de Chineesche gemeente wordt begrepen, zal deze Bank, onder leiding van vermogende landgenooten, vermoedelijk wel tot stand komen en ligt het in de bedoeling het bedrag der aandeelen zóó te stellen, dat het binnen het bereik ligt van de groote menigte. Wanneer zulke banken tot stand komen op de hoofdplaatsen Batavia, Semarang en Soerabaja, dan zal de Chineesche bevolking daar ter plaatse zeker zijn geholpen, doch die op de kleinere plaatsen in de binnenlanden, waar toch ook belangrijke vestigingen zijn, niet. Nu kan men wel beweren, dat op dergelijke kleine plaatsen het aantal Chineez en te gering is en de kosten, aan de oprichting van zulk een bank verbonden, niet kunnen worden goedge maakt, doch dan zou men toch, volgens de meening van de Redactie van de *Tiong-Hoa, Wi Si en Po*, voorkomende in haar nummer van 20 Augustus 1912, no. 347, een bescheiden proef kunnen nemen met het in het leven roepen van kleine filialen van de hoofdbanken, waardoor de kleinhandelaar en de kleine man uit handen van de hooge rente heffende Arabieren zoude kunnen blijven. — Zoals de toestand nu nog is, zijn de Chineez en wegens gebrek aan hulpbanken, aangewezen op het Arabisch element.

De Redactie hoopt, dat de vermogende en toon gevende Chineez en over een en ander eens hunne gedachten zullen willen laten gaan en dat de overtuiging bij hen ingang zal vinden, dat zij door zulk een goede zaak te steunen, persoonlijk geen schade zullen ondervinden en hun naam door de landgenooten steeds met eere zal worden genoemd. Waar een wil is, is ook een weg wel te vinden.

De politie op Java. Naar aanleiding van de ontvangen telegrafische berichten uit New-York, dat de politie aldaar geldelijke toelagen had ontvangen van de houders van clandestiene speelhuizen, schrijft de Redactie van de *Perniagaan* in haar nummer van 23 Augustus 1912 no. 191, dat het er veel van heeft, dat de New-Yorksche en de Indische politie op dezelfde school in de leer zijn geweest. Zoo wist een inspecteur van politie te New-York, die 2000 dollars maandelijksche bezoldiging genoot, binnen 9 maanden tijds, een bedrag van 58000 dollars over te leggen, terwijl nog niet lang geleden een Ned-Indische schout van de politie, op een traktement van f 250 's maands, binnen 10 jaren tijds, een kapitaaltje van f 30.000 wist bijeen te krijgen.

Een Inlandsch districtshoofd in de residentie Batavia, die vroeger f 160 's maands en later f 260 's maands, plus f 50 huishuur-indemniteit genoot, wist het bijeengegaaide geld, bij zijn uittreding uit den staatsdienst, te brengen tot niet minder dan één ton gouds.

De geheime verstandhouding der New-Yorksche politie tot de speelhuishouders, was de aanleiding tot den bekenden moord op den speelhuishouder Rosenthal. Deze had, ten einde zich te vrijwaren voor moeilijkheden, zich, door geldverstrekking aan

de politie, van haar steun verzekerd, doch, nadat het speelhuis ontdekt was, zich bij den officier van justitie te New-York beklaagd, over de corruptie bij de politie aldaar. Ten gevolge van het gehouden onderzoek kwam aan het licht, dat de geheele New-Yorksche politie van de speelhuishouders geldelijke voordeelen genoot. Eenigen tijd later werd Rosenthal door eenige lieden vermoord, naar men vermoedt op last van de New-Yorksche politie. Ook in andere opzichten is deze niet betrouwbaar.

Nu een drietal jaren geleden bleek, dat zij ook geldelijke voordeelen trok uit den clandestienen meishandel en aan de daders moreelen steun verleende. Valt er dus op de New-Yorksche politie in de praktijk niet te rekenen, op de Indische kan men dit evenmin, zegt de Redactie. Zij is, volgens haar, al even gulzig naar geld en scherpzinning in het vinden van middelen daartoe, als haar New-Yorksche zuster.

Het is niet noodig hierbij te wijzen op het rookgeld, dat nagenoeg alle „geelvinken” ontvangen van dos-à-dos-verhuurders, van vrachtrijders, van waronghouders, speelhouders, houders van huizen van ontucht, enz. enz., doch men kan ook hogere politiemannen toonen, die zich niet kunnen onthouden van het aanvaarden van inkomsten, welke nu eenmaal ongeoorloofd zijn. Het beste bewijs daarvan is zeker wel de handeling van den controleur van het Binnenlandsch Bestuur op de Buitenbezittingen, die beschuldigd wordt van, tegen betaling van zekere som, aan den speelpachter in zijn ressort vergunning te hebben verleend tot het houden van spelen buiten zijn gebied en voor welke daad hij zich thans voor den rechter heeft te verantwoorden. Of herinnert men zich niet de ontslagname uit 's lands dienst van een der assistent-residenten op een der hoofdplaatsen van Java, omdat hij niet kon opschieten met zijn resident, die in zekere betrekking stond tot den opiumpachter ter plaatse?

De verhouding van de Indische politie tot de opiumpachters, speelpachters, landheeren van verschillende nationaliteit is niet correct. Terwijl de hand opengehouden wordt, sluit zij haar oog voor vele zaken en handelingen, die niet geoorloofd zijn. De waarnemend-hoofdcornmissaris van politie ter hoofdplaats Batavia wist dit feit ook zóó g.e.l., dat hij bij zijne optreding zich verplicht rekende, opruiming te moeten houden onder het onder zijne bevelen staande personeel. Die taak was een moeilijke en heeft hem vele vijanden bezorgd. De ijzeren bezem heeft hij met kracht gebruikt en hij heeft zich staande kunnen houden, doch gezuiverd is de Bata-viasehe politie niet.

Van Vreemde Koloniën.

TIMOR.

In 't Nederl. verslag over Timor van Juni wordt mededeeling gedaan van een door den controleur van Beloe ingesteld onderzoek, waardoor werd aangetoond, dat, niettegenstaande de ontkenning van Portugeesche zijde, een Nederlandsch on-

ging en Garm scheen dit verstaan te hebben, want toen de officier even later wegreed, zonder hem mede te nemen, keek het arme dier mij met wanhopige blikken aan en zijn kop op mijn knie leggend, begon het in-droevig te janken. Ik wist nu wat zijn antwoord was en besloot Stanley's adres in het gebergte te weten te komen.

Mijn beurt om daarheen te gaan, kwam eerst in Augustus. Wij kregen dertig dagen per jaar verlof en moesten die nemen als wij gemist konden worden. Mijn chef en Bob, de bibliothecaris, gingen vroeger dan ik en zoodra zij weg waren, hing ik mijn almanak boven mijn schrijftafel op en scheurde ik daar iederen dag een blaadje af, vol verlangen, dat ook voor mij de vacantie zou aanbreken. Vixen was al vijf jaren met mij in de bergen geweest, en zij genoot evenzeer van de koelte en de mooie bosschen als ik zelf.

— Garm, zei ik, wij gaan nu ook naar Stanley te Kasanli. Kasanli-Stanley — Stanley-Kasanli, herhaalde ik telkens weder. Het was wel niet Kasanli, maar ik herinnerde mij, dat Stanley die plaats had genoemd, den laatsten avond in mijn tuin, en ik durfde den naam nu niet te veranderen.

Garm begon eerst te rillen, daarna te blaffen en ten slotte liep hij om mij heen, voortdurend kwispelstaartend.

DeHollandscheNijverheid

PLEIN 12 :: DEN HAAG

BESTE EN GOEDKOOPSTE ADRES VOOR EIGENGEMAAKTE
Dames- en Kinderondergoederen
KINDERJURKEN, KINDERMANTELS EN KINDERHOEDEN

FIRMA W. ROELOFSEN

WIJNHANDEL

COLUMBUSSTRAAT 101 's-GRAVENHAGE

TELEFOON No. 2774

SPECIALITEIT IN FIJNE LIKEUREN,
- WHISKY EN GEDISTILLEERD

J. P. KOSTER

-o- ANTIEKE EN MODERNE WOONRICHTING -o-

BEHANGERIJ - STOFFEERDERIJ - MEUBELMAKERIJ

V. D. SPIEGELSTRAAT 2 - DEN HAAG.

VACANT

„BOEATAN”

Magazijn van Indische Kunstnijverheid

Heulstraat, Den Haag

Zie Etalage — Zie Etalage

Verschenen de DERDE DRUK van:

DE AFRICHTING VAN DEN POLITIEHOND, DEN AMBULANCE- EN OORLOGSHOND

EENE BEKNOPTTE HANDLEIDING

door

M. KESSLER.

Bekroond met den Eersten Prijs op de
XXVe Internationale Honden-Tentoonstelling
van „Cynophilia”, gehouden van 22 tot
24 April 1910 te Amsterdam.

1e Druk December 1908

2e Druk Februari 1909

3e Druk April 1910

Prijs geb. f 1.25. — Prijs geb. f 1.25.

UITGAVE DER

N. V. DRUKKERIJ „LUCTOR ET EMERGO”

DEN HAAG.

TELEF. INTERC. Nos. 4424 en 4404.

FEUILLETON.

Zijn Hond als Onderpand.

NAAR RUDYARD KIPLING.

(Slot).

Ofschoon ik toch zoo geheel in den toestand van den armen Garm en diens baas opging, merkte ik niet op, dat het dier buitengewoon uitgeput was, tengevolge van de hitte, tot op zekeren dag één van mijn vrienden mij in de club toevoegde:

— Die hond van je zal niet lang meer leven; hij ziet er uit als een schaduw.

Ik gaf Garm dadelijk staal en kinine te slikken, want ik was doodsbenuwd, dat hij sterven zou. Hij wilde echter niets innemen, verloor zijn eetlust en ik moest Vixen onder zijn oogen laten eten om hem wat op te wekken. Toen dat ook niet meer hielp, raadpleegde ik den besten veearts van de plaats.

— Dit dier sterft aan een gebroken hart, zei deze, toen ik hem het geheele verhaal deed. Daarop schreef hij een versterkend middel voor, waardoor Garm een paar weken achtereen opfleurde, maar daarna verloor hij andermaal zijn krachten. Ik vroeg aan een vriend van mij, of hij hem mede wilde nemen naar de bergen, als hij eens daarheen

Aankomst te Koepang van den Gouverneur van Portugeesch Timor.

derdaan was gevangen genomen op Nederlandsch gebied. Nadere inlichtingen ter zake zijn aan den gouverneur van Port. Timor verzocht?

Is hier reeds bekend wat geantwoord is geworden?

Verder liep het gerucht, dat acht Nederl. onderdanen op Port. gebied, nabij Lesoe Leti zouden zijn opgevat en afgemaakt. Een onderzoek deed het vermoeden opkomen, dat deze lieden na opvatting waren overgegeven aan de Portugeesche autoriteiten, zoodat deze verantwoordelijk te stellen zijn voor hetgeen verder met hen is geschied. Nadere inlichtingen werden ingewonnen.

Is ook hiervan, na 6 maanden, de uitslag aan de regeering bekend?

PORTUGEESCHE KOLONIËN.

De Companhia do Nyassa meldde het volgend cablogram ontvangen te hebben: „De krijgsvorrichtingen begonnen den 5den October. Den 6en schermutselingen. Den 7den gevecht. Den 8en Muembe genomen. 't Geheele district onderworpen. Mataka in de richting van Rovuma gevlucht. Drie sterkten worden opgeworpen, die bij Muembe zal „luitenant Valadin" heeten. Troepen in goeden staat. 't Meerendeel der opstandelingen gedood. Europeesche officieren welvarend. De bezetting is definitief; geteekend Matia E. Dias. Om de oorzaak van dit optreden te kennen, moeten wij een kwart eeuw teruggaan. Valadin, leider van een expeditie in het Cabo Delgado-gebied (Port. Afrika), werd, naar verzekerd wordt, verraderlijk vermoord, terwijl hij vreedzame onderhandelingen aanknoopte met Mataka. In 1899 werd andermaal een expeditie uitgerust, die onder luitenant-kolonel Machado uit Sambesie oprukte, de loop van de Shire en de Lagenda volgde en Muembe bereikte. Mataka had de wijk genomen en de expeditie keerde terug zonder blijvende bezitting achter gelaten te hebben.

Daarna begon de Companhia do Nyassa een stelsmatig doordringen naar het binnenland. Eerst werd een postenlijn opgericht van Medo tot Nyassamer. Zij had zich verder tot taak gesteld de onderwerping van de Inlandsche hoofden, die de Portugeesche overheersching niet wilden aanvaarden. Uit het bovenvermelde bericht zou blijken, dat zij

— Nu nog niet, zei ik toen. Zoodra ik zeg „wij gaan", stappen wij in, Garm.

Ik haalde den halsband voor den dag, dien Vixen altijd in het gebergte aan had, liet hem dien ruit en bracht daarop de beide honden bij elkander.

Hoe Garm het rechte van de zaak te weten kwam, kon ik natuurlijk niet beseffen, maar ik bespeurde wel, dat zijn oogen eensklaps begonnen te flikkeren en dat hij blafte van pret. Hij at nu weer geregeld zijn dagelijksche portie op en als hij den kop liet hangen, had ik niets anders te zeggen dan „Stanley-Kasanli — Kasanli-Stanley" te zeggen, om hem weder vroolijk te stemmen. Had ik dit maar vroeger geweten!

Mijn chef kwam terug en dienzelfden dag gingen wij onze koffers pakken. Vixen vloog in en uit de kasten en Garm lag stil toe te zien, steeds met den kaart kwispelend. Vixen kende den weg naar het gebergte evengoed als dien naar het bureau; zij vloog in de coupé van den trein en ging daar doodstil liggen; een voorbeeld, dat Garm navolde.

Toen wij te Umballa aankwamen, stonden daar de rijtuigen, met twee paarden bespannen, gereed om ons naar Kolka aan den voet van het gebergte te brengen. Hier was alles nieuw voor Garm; hij kende nog geen rijtuigen, waar men languit in kon gaan liggen, maar Vixen kende ze des te beter en

een succes van betekenis heeft bereikt, Maar Mataka zelf is den dans nog ontsprongen.

CHINA'S FINANCIËN.

Nu al, vóórdat één pond van de som verwezenlijkt is wordt bewaarheid, wat wij als onze vrees uitspraken. Door de leening van 10 miljoen P. St. der firma Crisp te Londen, zijn de Chin. zorgen eer toe- dan afgenomen. Van die som staat de helft ter beschikking, vooralsnog echter maar op papier. 2 miljoen moet het loopende jaar, de rest het volgende jaar worden afgelost.

De behoefte der centrale regeering wordt intussen steeds grooter, zij bedraagt maandelijks al 4 à 5 miljoen taels. De buitenlandsche banken hebben, sedert het mislukken der zes mogendhedenleening, van welwillendheid afgezien, en door buitenlandsche banken is reeds zóó veel te vorderen, dat dit op ruim 10 miljoen P. St. wordt geraamd (waarvan o.a. in deze maand November 3.750.000 P. St.).

Hoe redding uit dezen toestand te vinden? Als enig middel wordt een groote leening genoemd; weer een leening dus, en deze zal al heel groot moeten zijn wanneer zij nog niet meer wil verzekeren dan een voorloopig vrijwaren van de moeilijkheden, die de regeering zoo drukkend kwellen. De Chineseesche bevolking wil niet hooren van een leening, die de vreemde te veel invloed geeft, maar wie zal zóó veel leenen als het niet een combinatie van vreemde banken is? Het zal hiertoe toch moeten komen.

MONGOLIË.

Rusland heeft een stap gedaan, waardoor het beslist stelling neemt in de Mongoolsche kwestie. De Russ. gezant bij de Chineseesche republiek heeft te Oerga in Mongolië een verdrag geteekend met het geestelijk en wereldlijk hoofd van West-Mongolië, de Khotoechtoe. De volkomen zelfstandigheid van Mongolië wordt erkend, Rusland belooft China te beletten het land te koloniseeren of te bezetten. De Khotoechtoe verbindt zich de rechten te eerbiedigen, die in 1881 aan Rusland zijn verleend in een met China gesloten tractaat, zoo althans luiden de berichten.

Dit optreden zou zijn uitgelokt door de voortdurende troepen-zending van China naar Mongolië, Rusland ziet daarin een bedreiging.

zoekt er een goed plaatsje in uit; Garm volgde haar voorbeeld.

Wij moesten een rivier oversteken en kregen toen nog een voorspan van vier ossen. Vixen keek voortdurend uit het portier, maar Garm zat er doodstil bij en ik moest hem af en toe opnieuw „Stanley-Kasanli — Kasanli-Stanley" influisteren om hem op te wekken.

Voorbij Kolka liep de weg tusschen de bergen door, en niemand droomde toen nog, dat daar ooit een spoorlijn naar Simla aangelegd zou worden, want het was hier zeven duizend voet hoog.

Toen wij vijf mijlen van Kolka verwijderd waren, kwam er een koude wind van de sneeuwbergen over ons heenstrijken en het was alsof de dieren ook den weldadigen invloed daarvan gevoelden, want Vixen kefte onophoudelijk „Hi!-yi!-yi!-yi!" en Garm antwoordde met: „Yow!-yow!-yow!"

Af en toe kwamen wij iemand tegen, die ons vroeg:

— Hoe is het beneden in de vlakte?

Ik zei dan:

— Nog heeter dan gewoonlijk, en hoe is het in 't gebergte?

— Overheerlijk! luidde het antwoord.

Een poosje later zei Kadir-Buksh:

— Daar ligt Solon!

LUXEBROOD-FABRIEK PAUL C. KAISER

Hofleverancier.

HAAGSCHE BESCHUIT.

KANEEL BESCHUIT.

RONDE BESCHUIT.

LANGE BESCHUIT.

N. LOEB, Noordeinde 109. Kleding en Meubilerij op termijnbetaling.

20 gulden, per maand 2 Gld.

40 " " " 4 "

60 " " " 5 "

„Modemagazijn „BRUSSEL", Weimarstraat 61 :: DEN HAAG.

Speciale verkoop van

GEGARNEERDE DAMES-, JONGE DAMES-
en KINDERHOEDEN.

— CHAPPELLERIE en BONTWERKEN. —

AUG. W. J. BRÜNING.

TOKO BETAWIE

(ALBRECHT & ELFFERICH)

KONINGIN EMMAKADE 55 :: Tel. 2610

Opricht 1880.

Uitsluitend te kwaliteit INDISCHE INGREDIËNTEN.

:: Vraagt steeds ONZE smakelijke Samballans. ::

Telefoon H 7057.

C. P. A. NICOLAÏ

Specialiteit in HEEREN-MODEARTIKELEN

RUIME KEUZE.

NIEUWSTE MODELLEN.

DUNKLERSTRAAT 33

HOEK VALERIUSSTRAAT.

C. HOYNG,

SPIJSTRAAT 20/22 - DEN HAAG.

Amsterdam - Utrecht.

▼ ▲ ▼

Onze geïllustreerde catalogus is een uitstekende handleiding om zich op huishoudelijk gebied in te richten.

▼ ▲ ▼

Tafelserviezen - Glaswerk - Lepels
Vorken - Messen - Gasolinelampen.

PRIJSCOURANT GRATIS.

NEDERLANDSCH-INDISCH ADMINISTRATIE-KANTOOR EN HULPBANK.

's-Gravenhage — Kortenaerkade 10.

CREDIET- en BANKZAKEN.

LEVEN- en BRAND-VERZEKERINGEN.

ADMINISTRATIËN.

P. B. VAN MOORSEL & Co.

KERKPLEIN 11-12

TORENSTRAAT 5-6

NAAST HET HOOFDPOSTKANTOOR

DEN HAAG

TELEFOON N°. 2898

GOEDKOOPST ADRES VOOR HET GEHEEL OF
GEDEELTELIJK INSTALIEEREN VAN WONINGEN

De na dien ontvangen berichten spreken van een nadere zending van 6000 man door China, met opdracht om Kobdo in West-Mongolië weer te bezeten. De Mongolen hebben er een 5000 man in garizoen; 3 afdelingen kozakken zijn met een batterij gescht op weg er heen. Andere geruchten vertellen van een uitgevaardigd besluit van China, waarbij Mongolië voor den buitenlandschen handel wordt opengesteld, een concessie aan meermalen, ook van Japansche zijde, uitgesproken wenschen.

Als een en ander waarheid bevat, heet het er iets van, dat Rusland voor zijn politiek tegen China in Mongolië aangestoken is door het voorbeeld van zijn vriend den koning van Montenegro in zijn politiek tegen Turkije.

BRITSCHE KOLONIËN.

Het Financial News spreekt zijn voldoening uit over de voortvarendheid, waarmede gevolg wordt gegeven aan het verlangen, door de laatste groote conferentie der Kroonkoloniën te Londen uitgesproken, om alle deelen van het Britsche rijk door draadlooze telegrafie te verbinden. Is de rechtstreeksche verbinding tusschen Londen en Melbourne nog niet verkregen, de plannen zijn al een heel eind gevorderd. De Australische bond zal te Port Darwin, in het Noordelijk gebied, een station oprichten, dat krachtig genoeg moet worden om met Singapore in verbinding te blijven. Vandaar zal de gemeenschap met Londen dan verkregen worden via Colombo, Aden, Cyprus.

Men verwacht hierdoor een tarief der telegrammen met Australië, dat 1/3 lager kan zijn dan thans geldende.

Ook over Australië zelf zal een dienst van draadlooze telegrafie werkzaam zijn. De kosten van elk der 10 op te richten stations (Port Darwin inbegrepen) wordt door het departement der posten op hoogstens 100.000 P. St. begroot.

Is niet zonder belang hierbij aan te teekenen, dat Duitschland, naar gemeld is, reeds concessie heeft gegeven aan twee maatschappijen tot installatie van 4 stations, om zoo zijn bezittingen in den Stillen Oceaan te doen aansluiten aan de draadlooze verbinding met het moederland.

***

In het laatste verslag van de Excise administration van de vereenigde provinciën wordt geklaagd over het toenemend misbruik van cocaïne in Britsch-Indië. De winst met de verkoop en speciaal met de clandestiene verkoop en smokkelhandel, te maken zet velen aan tot verspreiding van dit kwaad, dat inderdaad schrikwekkende verhoudingen schijnt aan te nemen.

De regering in Bombay heeft de strijd ertegen aangeboden. De bestaande wet is gewijzigd. Onwettig bezit van cocaïne was strafbaar tot een boete van 200 roepjen, de invoer of uitvoer, vervoer of verkoop met gevangenisstraf tot 6 maanden of een boete tot 1000 R., danwel beide straffen. Voor het een en het ander zijn de maxima nu tot 1 jaar en 2000 R. gebracht, ook samen op te leggen; bij herhaling van het misdrijf tot op het dubbele te brengen. Zoo hoopt men straffen op te leggen, die zwaarder zullen wegen dan het voordeel, dat de overtreders zich voorspiegelen te maken.

De Bombay-pers ziet er echter geen afdoenden

Garm snorkte waar hij lag, met zijn kop op mijn knieën.

Solon is een klein plaatsje, maar het is er koel en gezond. Ik stapte daar uit om iets te gebruiken en nam de twee honden mede. Een soldaat, dien wij tegen kwamen, vertelde ons, dat wij Stanley van daaruit zouden kunnen zien, terwijl hij op een hoogen kalen berg wees.

Toen wij dien beklommen, zag ik inderdaad dienzelfden Stanley, die mij zooveel last had veroorzaakt, daar op een rotspunt zitten, met het hoofd in de handen en zijn jas los om de schouders geslagen. Ik heb nog nooit in mijn leven iets zó droevigs en verlatens aanschouwd, als dien kleinen soldaat, die daar zoo in gedachten verdiept op deze eenzame plaats gezeten was.

Garm snelde eensklaps van mij weg. Hij vloog als het ware door de lucht en ik hoorde den smak, toen hij op Stanley aanvloog, zoodat deze eensklaps languit op den grond viel. Daarna rolden zij samen voort, juichende en keffende.

Ik kon niet zien, wie de man en wie de hond was, totdat Stanley kreunende opstond.

Hij vertelde mij, dat hij koorts had gehad en nu nog zeer zwak was, en terwijl hij dit zeide sprong Garm blaffend op zijn schouder, op zijn borst en tegen zijn hoofd, zoodat ik hem nauwelijks verstaan

maatregel in. De verkoopers van kleine hoeveelheden, die juist het meeste slachtoffers maken, dragen meestal een zoo geringe dosis bij zich, dat dit moeilijk te constateeren is, zij hebben bewakers naast zich, die uitzien naar politie, worden zij loch betrap, dan zal de rechter wel geen vrijheid vinden om voor een zoo luttele waarde een afschrikwekkende straf op te leggen. 't Middel om dit desverlangd wel te doen is den rechter echter gegeven, wanneer deze wil kan er dus wel wat van verwacht worden.

***

Bij besluit van den gouverneur-generaal van Nèl-Indië is aan de Borneo Company Lim-vergunning verleend, ten hoogste 500 Javanen aan te werven voor arbeid op de in Pahang in de Maleische staten, gelegen ondernemingen: Kwala Reman en Soengei Talam; 250 voor de Bernam estate in Perak; 100 voor de Ratanoei rubber estate en nog 500 voor de Bertam estate.

***

Lord Kitchener zou de Egypte politiek willen drijven tot een bezetting van Syrië. De tegenwoordige toestand van Turkije zou het Engeland en Egypte tot plicht maken zich den sleutel van Arabië te verzekeren, vóórdat andere staten zich eenig recht op dit Turksch gebied mochten toeigenen. Duitse bladen zien hierin een positie nemen door Gr. Britannië tegen Frankrijk, dat zijn naar het Oosten van de Middellandsche zee gezonden oorlogschepen hoofdzakelijk naar de Syrische kust dirigeerde. De vrienden zullen het elkander dan wel niet lastig maken. Parijs en Londen zullen zich wel onderling verstaan, als het nieuws althans blijkt op waarheid te berusten.

FRANSCH KOLONIËN.

De benoeming van een kolon. ambtenaar tot ridder in het legioen van eer is zeker geen feit, dat een bijzondere vermelding verdient, maar wel mag dit geschieden als het een Nederlander geldt, die in Fransche dienst die orde krijgt, terwijl de Fransche pers daaraan een commentaar verbindt zoo vol lofuitingen als nu het geval is bij de riddering van den jongen, volijverigen en bekwamen secretaris-generaal van Indochina, Joost van Vollenhoven. Het officieel blad geeft als redenen der benoeming: zeer belangrijke diensten bewezen als luitenant-gouverneur ad interim van Fransch Guinea en Senegal, als algemeen secretaris ad interim van het algemeen bestuur van Fransch Midden-Afrika, als adjunct-chef en vervolgens chef van het kabinet van den minister van koloniën.

EMANCIPATIE VAN DE MOHAMEDAANSCH VROUW.

Wie de mohamedaansche vrouw in onze Oost heeft leeren kennen, heeft zich daar geen denkbeeld kunnen vormen van de opvattingen, die in verschillende landen bestaan omtrent de levenswijze van de vrouw. Wel veroorloven de hoofden en welgestelden zich in meerdere deelen van Insulinde ook het bezit van meer dan een vrouw, en is dit gebruik in enkele streken mede bij den kleinen man in zwang, maar de groote afzondering, waarin de, in polygamy levende, mohamedaansche grooten elders hun vrouwen houden, heeft een geheel ander karakter dan huishouding van een gezin in O.-I. pleegt te vertoonen. 't Voorschrift van de poerdah, de

kon. Ten slotte, toen de eerste vreugde een weinig bedaald was, gaf hij te kennen, dat hij gelacht had dat hij sterven zou, maar dat hij zich nu weder volmaakt wél gevoelde, en dat hij Garm nooit meer wilde afstaan aan iemand beneden den rang van Beëlzebub.

Daarop bekende hij, dat hij nu honger en dorst gevoelde en ging ik met hem naar de cantine, waar de arme Stanley zich te goed deed aan sardines en frambozen-jam en koud schapenvleesch en aardappelen, terwijl Garm overgelukkig naast hem zat.

Toen gingen Vixen en ik stilletjes weg. Garm begreep den toestand onmiddellijk. Hij gaf mij tot driemaal toe beide pooten, bij wijze van afscheid, en deed ons een eind ver uitgeleide. Daarna vloog hij terug naar zijn meester.

Vixen deed geen bek open, maar toen de koude schemering inviel en wij de lichten van Simla tusschen de bergen door konden zien, snuffelde zij met haar neus tusschen mijn ulster. Zoo viel zij al spoedig in slaap met haar kop op mijn borst, tot wij te Simla uitstapten, twee van de vier gelukkigste menschen van de geheele wereld, op dien avond.

De Brood- en Beschuitfabriek „DE OUDE VETTE HEN”

Telefoon Haag 2480

heeft de kwaliteit van haar BROOD enz. gesteld onder contrôle van het Station voor Maalderij en Bakkerij te WAGENINGEN (onder Rijkstoezicht).

L. LANGE

LEVERANCIER VAN Z. K. H. PRINS HENDRIK DER NEDERL.
HERTOG VAN MECKLENBURG.

LANGE VOORHOUT no. 86, Tel. no. 829, 's-GRAVENHAGE.
Havana-, Hollandsche- en Duitsche
SIGAREN SIGARETTEN.

GEOPEND

DE RIEMERSTRAAT No. 111.

Uitzending van Diners van af 80 cent en hooger.
Koude en warme Schotels en de bekende
HORS D'OEUVRE VARIEES.

O. F. DE VRIES.

v/h. Chef-Kok Hotel „Victoria”, Spuistraat, Den Haag.
Bekroond op verschillende Kokerijtentoonstellingen met hoogste onderscheidingen.

Grand Hotel Café-Restaurant „VICTORIA”,
SPUISTRAAT 16, DEN HAAG - TEL. 3768.

GUNSTIG GELEGEN IN HET MIDDEN DER STAD.
LIFT - ELECTRISCH LICHT - CENTRALE VERWARMING.
80 KAMERS EN SALONS.

PLATS DU JOUR 50 Ct. - DINERS VAN 1.50 EN HOOGER.
Meest bezochte Café en Restaurant van Den Haag.

J. DEN HARTOG,
gedurende 15 jaar Gérant van Rest. RICHE.

1ste Rotterdamse

Maatschappij van verzekering tegen ongevallen

Oudehavenkade Nr. 1. Plan C, Rotterdam.

Directie: P. R. MEES, J. BRUNSTING

Individuele ONGEVALLNVERZEKERING.

AUTOMOBIELVERZEKERING, enz. enz.

VRAAGT PROSPECTUS.

Hoofdvertegenwoordiging voor Ned. Oost-Indië
te SOERABAIA.

Vestigt U in NIJMEGEN!

Voor inlichtingen wende men
zich aan het SECRETARIAAT van

NIJMEGEN VOORUIT!

M. CROMMELIN, Voorzitter.
ALOYS B. JANSEN, Secretaris.

VLEU PIA KUNSTSPEL- ORG	GOOSEN & SWAGGERMAN DEN HAAG - BOEKHORSTRAAT 149.	GELS. NO'S. PIANO'S. ELS.
VERHUUR.		p.m. off 50.—p.j. af. „ „ -80.— „ „
PIANO's van 15.— VLEUGELS „ -8.—		STEMMEN. IL.
REPARATIE. RU		Instrumenten.
Afd. Gebruikte SPECIELE INRICHTING voor de		voor het GEREEDMAKEN TROPEN.

dichte gelaatshuier, kent de inlandsche vrouw ten onzent eigenlijk slechts van hooren zeggen, en door de enkele harer zusters, die er zich op dagen van bijzonder godsdienstig leven weleens mee dekken. In andere landen geldt dit voorschrift als aan den Koran ontleend, hoewel de plaats, die hiervoor wordt bijgebracht zeer duister is.

Mag zeker als een merkwaardige uiting van onzen tijd gelden, dat de zoo in afzondering, zoo in doorlopende verborgenheid gehouden vrouw, toch een beweging heeft weten in te zetten om meer vrijheid te krijgen, een vrijheid, die soms in haar verlangen wordt gekenschetst door gelijkheid te vragen met de vrouw in Europa, soms door zich op één lijn te willen plaatsen met den man.

Wij hebben in Turkije een poging gezien, die na een schijn van aanvankelijk succes, weer onderdrukt is door de tegenwerking van den hoogen priester.

Een artikel in het October-nummer van The Moslem World van miss A. W. Stocking verteld ons over deze beweging in Perzië. Als wat zij over Teheran zegt waar is, is daar het nieuw vrouwenleven duidelijk in opkomst. De verkondigde eischen worden aldus gerangschikt: Europ. kleding, opvoeding, vrijheid, geluk. Kleding voorop. De vrouw blijft vrouw, wil meer vrouw worden en daartoe in de allereerste plaats de poerdah afgeschafte hebben, om op haar gelaat te laten lezen, dat zij geniet van schoenen met hooge hakken, van een hervorming van haar kleding naar de mode. Wel heeft de vorige Sjah zich afkeurend hierover uitgelaten, maar die is e. x. De nieuwe Perzische biedt sigaretten aan ook dieper. De moeder laat zich gelegen liggen aan een goede opvoeding van haar dochters. Een meedoen in deze richting is al fashionable in Teheran; de meisjes willen naar school, mannen spreken met trots over de voordeelen van dochters en zusters.

De dezelfde stem zich ook in Britsch-Indië doet vernemen, getuigt een stuk onder het hoofd „Muslim reform, a woman's point of view", door een mohamejaansche geschreven in de maifedi van The Times of India van 19 October.

Na een uiteenzetting van de strekking der Koranplaats, die toegepast wordt op de poerdah, vervolgt zij. Hoe zullen de werkende vrouwen, de dienstboden, de hannaakts rassen in Afrika hun lichaam en aangezicht bedekken en toch bekwaam zijn tot arbeid? Zijn er niet miljoenen vrouwen in de mohamedaanse wereld voor wie het onmogelijk is de poerdah te dragen, en waar is de Koranplaats, die haar vrijstelt? Geeft de Islam een leer voor allen van democratische strekking, zonder afzondering voor rijk en arm? Staan de vrouwen van 't groote dappere ras der Berber in N-Afrika, waarop alle mohamedanen met trots wijzen, buiten de grenzen van den Islam, omdat zij haar gelaat niet bedekken en zich vrij bewegen, te paard gezeten als een vrouw? Zijn de vrouwen op Java, die zich met dezelfde vrijheid vertoonen en bewegen als hare Nederlandse zusters afvalligen?

Van de argumenten, die zij bij brengt, geven wij hier slechts één weer. Tot de meest verheven van de moderne instellingen behoort die der verpleegsters, vrouwen hiervan uitgesloten, of worden zij de daaraan verbonden plichten vervullen, volgens de voorstelling, die de poerdah onmogelijk acht? Moeten moham. mannen en vrouwen verstoken blijven van het voorrecht door geleggenoten verpleegd te worden. Komt de eigenwaarde er niet tegen op, de verzorging in tijden van gevaar en nood aan handen van vreemden over te laten? De ongelukkige Arabieren in Tripolis zijn slachtoffer van die opvatting. Zij besluit met een uitspraak van Tennyson:

The woman's cause is man's,
They rise or fall together.

Oost- en West-Indisch Literatuur-overzicht.

Plaatselijk woordenboek van Java en Madoera.

Bij J. H. de Bussy te Amsterdam is verschenen „Plaatselijk woordenboek van Java en Madoera", samengesteld door G. de Beus.

Het lijvige werk bevat o. m. alle plaatsnamen op Java en Madoera (ligging, aan welke spoor- of waterlijnen, hoe te bereiken, gelggenheid tot logies, voortreurende onder welken Europeesch Bestuurs- en Gemeentebestuur enz., enz.); alle landbouwondernemingen met vermelding van hoofd- en bijproducten, naam van den ondernemer of pachter en verdere gegevens omtrent ligging als bij de plaats; lijst der Gouvernements- en particuliere telefoonnetten; verhoudingstabellen van bouws en picols in het metrische stelsel en omgekeerd enz. enz.

Onze Koloniale Landbouw.

Onder dezen titel zullen twaalf populairere werkjes het licht zien, in twee series van zes deeltjes. De bedoeling dezer uitgave is, ook voor den niet-vakman de beteekenis in het licht te stellen van de landbouw-produkten van Nederlandsch-Indië en hunne winningsmethoden te beschrijven. Voor de behandeling der verschillende onderwerpen hebben zich bevoegde personen bereid verklaard, terwijl het geheel onder redactie staat van Dr. J. Dekker, Directeur van het Kol. Museum te Haarlem; de uitgave geschiedt door H. D. Tjeenk Willink aldaar.

Van de eerste Serie is reeds verschenen: De rijsuikerindustrie op Java, door J. Sibinga Muller, en Het Boschbedrijf, door Ch. S. Lugt; beide werkjes geven in een beperkte ruimte toch een goed beeld van het behandelde onderwerp, dank zij ook de vele illustraties.

De overige Nrs. der 1e serie zullen bevatten: De kinacultuur, door A. Groothoff; De Indische vruchten, door F. W. J. Westendorp; Caoutchouc, door Dr. A. J. Uitée en De kokoscultuur, door C. Witsen Elias.

In de 2e Serie zullen worden behandeld: Tabak, Koffie, Thee, Rijst, Vezelstoffen, Voedinggewassen.

Geschriften van Prof. Wilken.

Zoo ooit een volledige verzameling van geschriften recht van bestaan heeft dan is het wel de thans verschenene van wijlen Prof. Dr. G. A. Wilken.

Met uitzondering van zijn bekende „Handleiding voor de vergelijkende volkenkunde van Nederlandsch-Indië", na zijn overlijden door C. M. Playte Wzn. uitgegeven, bestaat Prof. Wilken's geestelijke nalatenschap uit een groot aantal verhandelingen in verschillende tijdschriften tusschen de jaren 1873 en 1887 verschenen, die nu door Mr. Van Ossenbruggen zijn bijeengebracht en vier lijvige boekdeelen bevatten, welke getiteld zijn:

De verspreide geschriften van Prof. Dr. G. A. Wilken, verzameld door Mr. F. D. E. van Ossenbruggen (Semarang, Soerabaja, 's-Gravenhage, G. C. T. van Dorp & Co.).

Wilken's verhandelingen — zegt Mr. v. O. zoo terecht in zijn Inleiding — op het gebied van volkenkunde en vergelijkende rechtswetenschap, alle aan de hoogste eischen van wetenschappelijkheid beantwoordende en in frissen, helderen stijl vervat, vormen en zullen steeds blijven vormen, een onuitputtelijke bron, waaruit de ethnoloog, de socioloog en wie niet al, steeds nieuwe stof, steeds nieuwe gedachten, nieuwe leering putten kan.

Deel I bevat W.'s levensbericht met portret; verder een monographie over de Alfoeren van Boeroe en geschriften op het gebied van vergelijkende rechtswetenschap, waarmede ook deel II gevuld is. Deel III bevat zijn geschriften over Animisme en daarmee verband houdende geloofsuitingen. Deel IV het slot van dit onderwerp; geschriften over andere ethnologische onderwerpen en geographische pathologie, zoomede korte boekbeoordelingen.

Het geheel wordt besloten door uitstekende, zeer uitvoerige, door Mr. Van Ossenbruggen, samengestelde registers, die zoo zijn ingericht, dat de weergaloose rijkdom aan feitenmateriaal en aan gedachten, dien Wilken's geschriften bevatten, goed tot zijn recht komt.

De Indische Gids.

De November-afl. opent met een stukje van Mr. N. P. van den Berg over de munt te Pretoria.

Dr. J. H. Boeke schrijft een uitvoerig artikel (dat nog vervolgd wordt) over de politiek van het Inlandsche creditwezen.

Over Djelotoengconcessies op Borneo handelt Mr. B. H. Drijber. De schrijver, die, blijkens een mededeeling in een noot, als raadsman der Borneo-Sumatra-Handelmaatschappij is opgetreden, welke maatschappij zich met hand en tand tegen de concessieverleening in het groot aan buitenlanders heeft verzet, neemt natuurlijk haar standpunt in. Zijn interessante beschouwing eindigt:

Het zou ons verwonderen wanneer de bij uitstek bekwame, energieke en praktische Directeur van het Departement van Landbouw te Buitenzorg, op den duur onze inzichten niet deelde. Nog is het niet zo ver, wij weten het. Wanneer de heer Lovink echter naar zijn gewoonte ook voor de djelotoengzakten den ambtenaarsbril eens alzet en zelf naar Borneo gaat voor een persoonlijk onderzoek, wij zijn er zeker van, wij gaan een stap in de goede richting. Een teruggang op den thans ingeslagen weg, maar een vooruitgang voor de oeconomische en politieke ontwikkeling van Zuid-Borneo.

„Een planter" bespreekt, vervolgens, uitvoerig het onlangs verschenen eerste verslag van den dienst der arbeids-inspectie en koelje-werving. Onder andere opmerkingen maakt „Planter" ook deze: Waar het verslag uit den aard der zaak gretig geraadpleegd zal worden door leden der Volksvertegenwoordiging,

GEOPEND
de nieuw ingerichte Heeren-Kleermakerij
van **WILLEM VAN HOUT**,
PIET HEINSTRAT 19 - DEN HAAG.
MIDDELPRIJZEN bij PRIMA STOFFEN.
GROOTE VOORRAAD.

M. VISSER v/h. **A. J. ROOBARD**
Spuistraat 69 - 's-HAGE
Telefoon 5470.
FABRIEK EN MAGAZIJN VAN GOUDEN,
ZILVEREN EN DIAMANTWERKEN.
REPARATIE-INRICHTING.

Hotel-Pension INSULINDE.

Pension- en Hotel-verblijf,
Bankplein 2, Tel. Int. 1486,
DEN HAAG - (HOLLAND).

„**TRANSVALIA**"
PRINS HENDRIKSTRAAT 74, DEN HAAG.
ONDERGOEDEREN
OOK IN ECHT JAEGER.

HOTEL VAN ZEBEN - Café Restaurant,
Wagenstraat 44 TEL. 411. DEN HAAG.

LOGIES met ONTBIJT vanaf f1.50, PLAT DU JOUR van 12-2 uur à f0.50, DINERS vanaf f0.80 en hooger van 4½-7½ uur. Restaurant à la Carte gedurende den geheelen dag.
Aanbevelend, v. ZEBEN.

PATISSERIE
D. W. VAN GEEST
Prins Hendrikstraat 78 - Teleph. 1851
SPECIAAL ADRES
INDISCHE SPEKKOEK

JAC. BLADERGROEN
PRINSESTRAAT 3 - DEN HAAG.
KANTOORBOEKHANDEL
Agentuur van J. C. König & Ebhardt, Hannover.
Magazijn van **TEEKENBEHOEFTE**.
VULPENHOUDERS.

FABRIEKSDPOT VAN TWENTSCHE
LINNENGOEDEREN

„**DE WITTE BAZAR**"
Prinsenstr. 19-21, DEN HAAG
TELEFOON 5141

GOEDKOOPST ADRES VOOR
UITZETTEN EN
INDISCHE UITRUSTINGEN
VOOR DAMES EN HEEREN.

Tevredenheidsbetuigingen van honderden Indische families voor belangstellenden ter inzage.
GEVESTIGD SEDERT 1885.

STOOMKOFFIEBRANDERIJ
en THEEHANDEL
P. D. SCHILTE
32 Groenmarkt :- DEN HAAG
Oppericht 1868 - Telefoon 2539.

koloniale specialiteiten en anderen, die zich op de hoogte willen stellen van de arbeiders-toestanden in dit gewest (bedoeld is Sumatra's Oostkust), ware het, om een eenzijdig oordeel en eenzijdige uitspraken te voorkomen, raadzaam geweest, dat rapporteur ook eens met nadruk gewezen had op de groote ondeugden van den Oosterling, zijn zorgeloosheid, zijn gering ontwikkeld verantwoordelijkheidsgevoel, zijn wraakgierigheid, de geringe waarde door hem gehecht aan een menschenleven, etc.

De heer J. E. de M. geeft daarna, onder het opschrift: „De weg naar Indië en het Engelsch imperialisme”, een overzicht eener studie in de Revue Economique Internationale, over de oorzaken van Engeland's wereldmacht.

Overigens brengt deze aflevering: Werving van Ned.-Indische koelies voor het buitenland (ontleend aan bovengenoemd rapport van de arbeids-inspectie). — Varia (Rede van den nieuwen president van 't Hooggerichtshof van Ned.-Indië. — Het leerplan van de opleidingsscholen voor Inlandsche ambtenaren. — Dwang of vrijheid bij landbouw.) — Maandelijksche revue van brochures en van tijdschrift- en dagbladartikelen. — Koloniale literatuur. — Wetenschap en industrie. — De Nederlanders aan de Koromandelkust (vervolg), door Maurits Wagenvoort. — Maandelijksche bibliographie voor Oost- en West-Indië, door W. C. M.

Koloniaal Tijdschrift.

No. 9 van het Koloniaal Tijdschrift vangt aan met eene beschouwing van Mr. Ph. Kleintjes over de wet houdende vaststelling van de rechtspersoonlijkheid van Nederlandsch-Indië.

De heer J. G. van Heyst geeft het slot van zijn „Ervaringen met het Inlandsch onderwijs in Br.-Indië”. De schr. kan de vraag of men zich in Br.-Indië met het Inlandsch onderwijs in de goede richting heeft begeven, bezwaarlijk in bevestigenden zin beantwoorden en voegt er aan toe: „Waar nu hier te lande vele personen worden aangetroffen, die, met minachting voor wat er dienaangaande in onze eigen koloniën is gedaan, maar steeds de onderwijs-toestanden in Britsch-Indië verbeeterlijken, dient hierop nog eens bijzonder de aandacht te worden gevestigd.”

Voorts bevat dit Nr. de volgende bijdragen: De voorstellen tot hervorming der rechtspraak op Java en Madoera (Indische begroting 1913), door R. A. — Bestuursorganisatie in het Gouvernement Sumatra's Westkust, door P. A. Hondius van Herwerden. — Regeeringsonthouding in zake geloof, door B. — Een schotsteekening en nog iets (slot), door A. J. N. Engelenberg (handelt over de voorgestelde bestuursreorganisatie). — Het katoenvraagstuk in Nederlandsch-Indië en in het bijzonder in betrekking tot de residentie Palembang, door D. J. G. van Setten. — Verscheidenheden, door H. D. — Pers-overzicht. — Vreemde koloniën. — Boekbespreking. — Mededeelingen.

Over het rijstuitvoerverbod.

In een der Juli-nummers van de z.g.n. „Groene Amsterdammer” veroordeelde dat blad in een hoofdartikel het toen voor de tweede maal te Buitenzorg gegeven rijstuitvoerverbod. De Javabode ging er op in, verdedigde den door de Regeering genomen maatregel, en nu dient de Amsterdammer (No. 1844) genoemd blad van repliek, haar eenmaal ingenomen standpunt natuurlijk handhavende.

Het Bataksch Instituut.

No. 2 van den 4en jaargang van het Indologenblad bevat een hoofdartikel over het Bataksch instituut te Leiden, hoofdzakelijk teneinde voor deze nuttige instelling meer belangstelling in te roepen, in het bijzonder bij de Indologen, waarvan getuigd wordt, dat de meesten niet eens het bestaan er van weten.

De hoofdzakelijke inhoud komt op het volgende neer:

Het Bataksch Instituut werd opgericht 30 Sept. 1908, is gevestigd te Leiden (Breestraat 27) en staat onder een directorium van de heeren Dr. C. W. Janssen, Prof. Dr. A. W. Nieuwenhuis, Prof. Ch. A. Ophuysen, H. W. Fischer en C. J. Westenberg; laborant is de heer M. Joustra, vroeger zending in de Bataklanden. Het doel der instelling is, om zooveel mogelijk gegevens te verzamelen betreffende de Bataklanden, om dan aan de hand dier gegevens maatregelen te nemen of aan te bevelen, welke niet anders bedoelen dan het bevorderen van den bloei dier streken.

Sedert gaf het Instituut verschillende geschriften uit: Literatuur-overzicht der Bataklanden, Batakspiegel, een Woordenlijst, Kijkjes in het huiselijk leven der Bataks enz.

Verder heeft men onder meer om den landbouw in de Bataklanden te bevorderen, een landbouwkundige daarheen gezonden, die o. a. aardappels verbouwd, hetgeen reeds door de Bataks is overgenomen. Met behulp van het Alg. Nederl. Verbond

werden ook Hollandsche boeken gezonden, om zoo de bestudeering der Hollandsche taal te vergemakkelijken.

Of het Bataksch Instituut een verzameling (museum) aanlegt, blijkt uit het artikel niet; we veronderstellen echter, dat zulks wel het geval is.

Vice-Admiraal Hoekwater.

In het Marineblad wordt een woord van rouw en waardeering gewijd aan de nagedachtenis van den Vice-Admiraal Anthonie Hendrik Hoekwater, oud-commandant der zeemacht en chef van het Departement van Marine in Indië, die den 20en Sept. j.l. te 's-Gravenhage in den ouderdom van 57 jaar overleed. Een fraai portret vergezelt den tekst.

Tijdschrift voor Nijverh. en Landb. in Ned.-Indië.

Inhoud van de October-afl.: Reclame voor Nederlandsch-Indië en zijn producten. — Handelsvragen. — Hevea tapresultaten. — Soekaboemische tentoonstelling van landbouw, veeteelt en kunstnijverheid. — Peru-guano. — De kamfer-cultuur in de Vereenigde Staten van Amerika. — Het coca-vraagstuk (vervolg). — De kamfercultuur in China. — Scheepvaart en vrachtmarkt te Batavia (Tandjong Priok) 1911. — Enz.

Ceres.

Het jongste Nr. van Ceres, het orgaan der studenten aan de Rijks hogere land-, tuin- en boschbouwschool te Wageningen, bevat een overzicht der lezing, gehouden voor de vereeniging „Studiebelangen”, door den heer A. d'Angremont, over „Landbouw in Suriname”.

De Ingenieur.

Prof. Dr. G. A. F. Molengraaff artikel in No. 45 van „De Ingenieur” over de opleiding van geologen aan de Technische Hoogeschool en hun toekomstigen werkkring. De heer H. E. van Gelder over toelating tot die school.

De Macedoniër.

In het Nov.-nummer van het zendingstijdschrift de Macedoniër schrijft Ds. D. Bakker over „Onze Inlandsche helpers”, die hij noemt de voornaamste kanalen, waarlangs de zending in aanraking komt met de Javaansche gedachtenwereld en omgekeerd zijn zij z.i. 't krachtigste hulpmiddel om onze gedachtenwereld ingang te doen vinden bij den Javanen.

Verdere bijdragen: Zending of Evangelist? door K. van Dijk. — De zendingsarbeid op de hoofdplaatsen, door L. Tiemersma. — Uit mijn camera, door Ds. H. Dijkstra.

Geneeskundig Tijdschrift.

Behalve een aantal bijdragen, die slechts vakmensen belang kan inboezemen, bevat de jongste aflevering van het Geneeskundig Tijdschrift voor Ned.-Indië een uitvoerig en ruim geïllustreerd artikel van Dr. A. A. F. M. Deutmann over de pest in Karanglo (Malang) in de maanden Mei, Juni en Juli 1911.

De Indische Mercur.

Inhoud van No. 45: Iliu eene ziekte van het suikerriet op de Hawaï-eilanden, door H. C. Prinsen Geerligts. — Mededeelingen van het Deli-Proefstation te Medan, door P. Hondius Jzn. — Die Opiumfrage, und ihre internationale Regelung, door Prof. P. van der Wielen. — Proefstation Midden-Java. — Een nieuwe regeling voor de landbouwconcessies in de zelfbesturende landschappen buiten Java en Madoera. — Opmerkingen naar aanleiding van het voorontwerp betreffende nieuwe regelen nopens het gebruik van grond voor den landbouw in de Javaansche vorstenlanden. — Wijziging van de ordonnantie op de overschrijving van vaste eigendommen en hypotheken in Ned.-Indië. — Uiten invoer van en op Java en Madoera. — Kultuurberichten. — Kleine mededeelingen. — Financiële berichten en verslagen. — Verkeerswegen, zoomede de overige wekelijksche rubrieken.

Onze Eeuw.

Dr. E. B. Kielstra schrijft in het November-Nr. van Onze Eeuw een artikel over Volksverplaatsingen in Indië; het is weer een dier beschouwingen, waarbij de schrijver in betrekkelijk weinig bladzijden zoo heel veel feitenmateriaal bijbrengt om zijn meening over een bepaald onderwerp te zeggen; in casu (hoofdzakelijk althans): de proef met Javanen-kolonisatie naar de Lampongsche districten.

Dr. K. vertelt, dat van gouvernementswege de eerste kolonie, bestaande uit een paar honderd Javanen, sommigen vergezeld door hun gezin, in het laatst van 1905 naar de Lampongs werden overgebracht; geleidelijk werd dit aantal uitgebreid, zoodat in Maart 1912 in het geheel aanwezig waren 5452 zielen, vormende 1598 gezinnen, over een virtal „nederzettingen”, of zes dessa's met onderhorige gehuchten verdeeld. Daarvoor is tot u'to. 1911 omstreeks zeven tonnen gouds uit 's lands kas betaald.

In den breede toont schr. aan, dat de tot nu toe behaalde resultaten in geen verhouding staan tot de belangrijke som geld die aan de kolonisatie besteed is; wil de Regeering de volksverplaatsingen naar de Buitenbezittingen bevorderen, dan moet zij niet, om het zoo uit te drukken, emigranten koopen, maar zich bepalen tot leiden, steunen, helpen, tegemoetkomen, regelen.

VACANT

HAAGSCHE PHILATELISTEN-VEREENIGING

OPGERICHT 17 APRIL 1897

ERKEND BIJ KON. BESL. VAN 20 APRIL 1903, No. 58
STAATSCOURANT No. 110.

De Vereeniging stelt zich ten doel:

10. De bevordering der postzegelkunde in het algemeen;
  20. Het verzamelen van postzegels en poststukken tusschen hare leden te bevorderen en te vergemakkelijken.
- In het bijzonder tracht zij dit te doen door:
- a) het doen circuleeren van koopboekjes, samengesteld door hare leden;
  - b) het uitgeven van een tijdschrift;
  - c) het vormen van een bibliotheek;
  - d) het doen circuleeren van tijdschriften;
  - e) het houden van verlotingen;
  - f) het houden van bijeenkomsten.

Alle verdere inlichtingen worden verstrekt door den Secretaris-Penningmeester

TH. H. KLINKHAMER,
Joan Maetsuyckerstraat 28.

AANVRAAG

VOOR HET

werkend
correspondeerend Lidmaatschap

DER

HAAGSCHE PHILATELISTEN-VEREEN.

M.

Hierbij deel ik U mede, dat ik ^{werkend} lid der H. P. V. wensch te worden.

Tevens verklaar ik hierbij, dat ik geen handelaar in postzegels ben of plan heb zulks te worden. Ingeval ik evenwel postzegelhandelaar zou worden, zal ik voor het lidmaatschap bedanken. *)

Naam.....

Woonplaats.....

Beroep.....

Leeftijd.....

Voorsteller.....

Hollandsche referenties.....

Handteekening.....

Datum.....

Aan den Secretaris
der H. P. V.Contributie p. j. f3.- en f2.-
Entree f1.-

*) Indien men zich opgeeft voor het corresponderend lidmaatschap vervalt deze verklaring.

MEDEDEELINGEN.

Van het Dagel. Bestuur der Vereeniging:

De maandelijksche samenkomst van het Dagelijksch Bestuur der Vereeniging en de Redactie-Commissie van Het Koloniaal Weekblad zal plaats hebben op Donderdag den 21sten November 1912, ten 8½ ure n.m., Heulstraat 17, den Haag.

Alle belangstellenden zijn hartelijk welkom.

Van de Afdeling Breda en omstreken:

Donderdag 21 Nov. a.s., des avonds 8 uur, zal CREUSESOL (Jhr. P. GRAAFLAND) in het Zuid-Hollandsch Koffiehuis, Grootte Markt, Breda, eene lezing houden over:

Indische menschen in Holland.

Gratis toegankelijk voor de leden met één inwonderende. f 0.25 per persoon voor niet-leden.

Van het Indisch Genootschap:

ALGEMEENE VERGADERING op Dinsdag 19 November 1912, des avonds te acht uur, in het lokaal van het Genootschap, Van Galenstraat 14.

Onderwerp:

„De Chineesche beweging op Java”.

In te leiden door Mr. P. H. Fromberg.

Stellingen:

1. Onder de Chineesche quaestien treden die van de vrijheid van beweging, de regeling van het familie- en erfrecht en de justitiële gelijkstelling met Europeanen op den voorgrond.

2. Wat de eerste betreft, behoort, in afwachting van algeheele afschaffing van het passenstelsel, de vrijstelling van de op Java geldende bepalingen op het reizen en de vestiging te worden uitgestrekt tot alle Chineezzen (Vreemde Oosterlingen), die in Nederlandsch-Indië uit allaar gevestigde ouders geboren zijn.

3. De regeling van 't familie- en erfrecht behoort te geschieden op den grondslag van het Europeesche recht met bevoegdverklaring van den Europeeschen rechter tot het kennisnemen van geschillen. In elk geval behoort die regeling gepaard te gaan met de invoering van een burgerlijken stand en moet zij uitgaan van het monogamisch beginsel.

4. Wat de strafrechtspleging betreft: behooren de Chineezzen (Vreemde Oosterlingen) aan de landraden te worden onttrokken.

Namens het Bestuur,

Ph. KLEINTJES, Secr.

Van het Informatie-Bureau:

(Heulstraat 17, Den Haag).

Voor de ombilijnlijnen ter Sumatra's Westkust wordt gevraagd een **werktuigkundig of electro-technisch ingenieur**, met grondige kennis en praktische ervaring op het gebied van machinaal bedrijf en stroomtechniek, om werkzaam te zijn als chef voor het electrisch en machinaal bedrijf te Sawahento, op eene bezoldiging van 400 gulden per maand, met zes driejaarlijksche verhoogingen van 1000 gulden 's maands, alzoo tot een maximum van 1000 gulden 's maands, benevens vrije woning en gemis daarvan eene huishuurindemniteit van 100 gulden 's maands.

Het aanvraagstrakement kan reeds dadelijk met of meer der bovenbedoelde verhoogingen worden vermeerderd, in verband met gebleken bekwaamheid en ervaring.

Aan de uitzending is verbonden:

1. eene gratificatie voor uitrusting ad 1500 gld.;

2. overtocht naar Batavia als gouvernementspassagier der eerste klasse, c. q. ook voor het gezin;

3. een voorloopig traktement van 250 gulden maands, ingaande met den dag van inscheping in Nederlandsch-Indië, tot den dag waarop het traktement, volgens de deswege bestaande bepalingen in Indië, ingaat.

Zij die in aanmerking wenschen te komen, moeten vóór 1 December 1912 bij een op zegel gericht verzoek bij het Departement van Koloniale Zaken, onder opgave van het verlangde traktement en onder overlegging van:

1. hunne bewijzen van bekwaamheid;

2. een bewijs van goed maatschappelijk gedrag afgegeven door den burgemeester hunner woonplaats;

3. een certificaat van voldoening aan de wet inzake de nationale militie, afgegeven door den Commandant der Koningen in de betrokken provinciën, en

4. hunne geboorte-akta.

De verzoeken moeten de mededeeling inhouden of de verzoeken al dan niet zijn gehuwd en c. q. aantal en den leeftijd hunner kinderen.

De uit te zenden persoon wordt vóór zijn ver-

trek aan een geneeskundig onderzoek onderworpen, opdat blijkt of hij fysiek geschikt is voor den Indischen dienst.

Het activiteitstrakement gaat in Indië in met den eersten der maand volgende op die waarin de benoeming door den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië zal hebben plaats gehad en de betrekking zal zijn aanvaard.

(Ned. Staatscourant van 8 Nov. 1912. No. 262.)

Officiële Berichten.

Uit de Javasche Courant van 11 Oct. 1912. No. 82.

Benoemingen, enz.

Civiel Departement.

Verleend: een jaar verlof aan den referendaris A. de Haze Winkelman.

Ontslagen: op verzoek eervol de commies M. P. J. Steijns; de onderwijzeres Mej. C. Kool; de commies Th. Majer.

Benoemd: tot inspecteur van den arbeid E. J. van Lier; tot adjunct-inspecteur van den arbeid P. A. Moorrees en Mr. J. G. van Hemert; tot algem. ontvanger 3e kl J. E. Weijzig; tot adsp.-ingenieur B. O. W. W. J. Immink en R. Loman; tot voorzitter van den landraad te Djember Mr. Dr. H. E. Klein; tot commies te Madioen Jhr. H. A. J. Goldman en J. W. Lutter; tot 2en commies M. G. Friedländer; tot 3en commies E. de Wilde en P. Schram.

Ontslagen: op verzoek eervol de patih van Kendal Raden Tjokrodiprodjo; de wedana van Singenlor Raden Gondodipoetro.

Toegevoegd: aan den ass.-resident van Banjoewangi de ambtenaar L. Adam; aan den in de res. Palembang; geplaatst controleur J. Tideman, de ambtenaar J. C. Mann.

Geplaatst: in de residentie Madoera de controleur C. J. A. L. T. Hilje.

Benoemd: tot controleur in de res. Madoera V. Lafontaine; tot onderwijzer te Klakah D. J. H. Nijessen; tot onderwijzeres te Djokjakarta Mej. M. H. Dusseldorp; te Indramajoe Mej. P. K. W. E. M. Westra; te Tondano Mej. W. M. C. Glaser; te Djatiroto Mej. M. C. Leschof.

Benoemd: tot agent van de wees- en boedelkamer te Medan H. Th. van Hutten.

Militair Departement.

Verleent: een jaar verlof aan den off. van gezondheid E. W. E. Sedee.

Ontslagen: op verzoek eervol de militair architect W. N. Uiterwijk.

Uit de Javasche Courant van 15 Oct. 1912. No. 83.

Civiel Departement.

Ontslagen: op verzoek eervol de werkmeester F. H. Stout; de machinist Ch. G. Remmers; de onderwijzeres Mej. A. S. Goteling Vinnis; de bureauklerk J. P. A. Dinsbach; de monteur B. Antvelink; de president der Javasche Bank Mr. G. Vissering; de teekenaar J. C. Ckton.

Benoemd: tot 2en commies D. H. Lefrandt; tot houtvester J. C. Camper Titsingh; tot griffier van den landraad te Kendal J. M. de Wendt; te Tegal E. Simons; tot ambtenaar te kl. der in- en uitvoerrechten J. C. A. Hemter; tot hoofd van de Arabieren te Soenenep Sail Alwie bin Mohamad Baaboe, inplaats van Said Abdoella bin Ali Aldahat.

Toegevoegd: aan den ass.-resident van Midden-Celebes de ambtenaar P. M. Hooykaas.

Geplaatst: in de res. Madoera de controleur J. H. Riam.

Benoemd: tot onderwijzer te Ambarawa P. L. v. Ameron; te Poerwokerto C. Lips; te Grisea J. H. Scholten; te Tondano P. A. L. Eggermont; te Toeban S. Zwarenstein; tot onderwijzeres te Buitenzorg Mej. E. J. Kimmijser; te Magelang Mej. C. L. Kleijheeg; te Rangkasbitong Mej. L. A. Ders; te Buitenzorg Mej. T. H. Hijlkema; te Mr. Cornelis Mevr. J. Schweitzer—Van Ellinckhuijzen.

Geplaatst: te Batavia de adj.-inspecteur van financiën J. H. G. Termytelen; te Semarang de idem B. Hulshoff.

Militair Departement.

Ontslagen: op verzoek eervol de 2e luit. der inf. L. van Erpecum.

Bovorderd: tot 1en luit.-kwartiermeester H. J. B. Tuffer.

Benoemd: tot 2en luit.-magazijnmeester J. v. d. d. Sluis; tot Inlandsch tweeden luitenant Raden Soeratman en Raden Mas Soepama.

Overgeplaatst: naar Batavia de 1e luit. L. G. van Hemert; naar Boeten de kapitein G. J. J. de Jongh; naar Posso de 1e luit. P. L. Douwes; naar Makassar de onderluitenant L. Wicherts; naar het 3e depôt-bat. de 1e luit. A. R. N. Veenstra.

Benoemd: tot 1en stuurman J. Molenaar; tot 3en stuurman W. Rol.

A. SCHARENBERG,

HOFLEVERANCIER.

Tel. interc. 2443.

Specialiteit TAFELZILVER

zuiver wit en hard onder-metaal, extra zwaar verzilverd.

Garantiemerk: **SCHARENBERG.**

Tafel-Lepels of-Vorken p. doz. f 15.00	Groentelepels . . p. stuk f 3.50
Dessert idem . . . . . - 12.50	Tafelmessen . . . . . doz. - 17.50
Soeplepels . . . . . , stuk - 6.00	Dessertmessen . . . . . - 14.50
Sauslepels . . . . . - 3.00	Theelepels . . . . . - 6.00

Voor Indië speciaal bewerkte eikenhouten casetten.

15, HOOGSTRAAT 15, DEN HAAG.

Specialiteit in Electriche Verwarmingsapparaten.

HET BESTE SYSTEEM EN DE BESTE KWALITEIT.

PIERRE SCHREINER

ZOUTMANSTRAAT 18-20-22-45

DEN HAAG

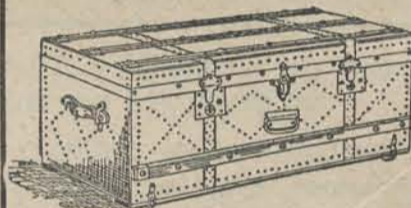
Bedden- en Meubelmagazijnen

BEHANGERIJ

STOFFEERDERIJ

W. POPPINK, Telefoon No. 4485.

PRINS HENDRIKSTRAAT
141-143 Den Haag.

Geheel gepantserde Hutfokkers. Voor het bagageruim, 100 cM lang, 50 cM breed, 50 cM hoog, m. bak f 10.50. Voor de hut 100 cM lang, 50 cM breed, 36 cM hoog, met bak f 9.— Voor de hutten der nieuwe booten 100 cM lang, 50 cM br., 40 cM hoog m. bak f 9.50.

N.V. BERLITZ-SCHOOL M^{ij}.

welbekend bij allen die met verlof in Nederland vertoeven.

Noordeinde alleen 42^B, boven Malson KRUL.

Telefoon 6318.

TALen: DUITSCH, ENGELSCH, FRANSCH, ITALIAANSCH, SPAANSCH ENZ.

door ontwikkelde leeraren, uit de desbetreffende landen, die eene zuivere uitspraak vrij van dialect bezitten.

Om teleurstellingen te voorkomen, lette men vooral op het juiste adres Noordeinde 42b, boven maison Krul.

AMSTERDAM - Keizersgracht 300.

S. J. ROTTEVEEL,

Galileïstraat 58. — Telefoon 3197.

Koloniale waren, Comestibles.

VOOR INDIË.

DE AANGENAAMSTE, MOOISTE EN NUTTIGSTE BEZIGHEID IS ZEKER HET FLUWELPLETTEN EN SCHILDEREN. ONDERRICHT BIJ

Firma TENZER NOORDEINDE 139A

MAGAZIJN EN FABRIEK VAN SCHILDERSARTIKELEN, VOOR-

WERPEN OM TE BRANDEN, SNIJDEN, ENZ.

RIJK GEILLUSTREERDE PRIJSCOURANT VAN HOUTWAREN

tegen inzending van 50 Cent FRANCO INDIË.

VERKOOPHUIS

GROOT HERTOGINNELAAN 103

VALERIUSSTRAAT DEN HAAG

— Tramhalte lijn 3 —

Eenig adres voor hen die zich goed en voordelig van nieuwe of TWEDEHANDS MEUBELen willen voorzien.

DAGELIJKS (ook des Zondags) GEOPEND van 10—4 uur.

Tandborstels - Badmutsen - Sponsen
Bandages en Gordels.

Wed. G. STREITWOLF,

TELEFOON 2413.

105, NOORDEINDE 105.

Vereeniging OOST en WEST

Afdeling 's-GRAVENHAGE.

Aan het Bureau LAAN VAN MEERDERVOORT 187, zijn van 10-12 en van 2-4 uur inlichtingen te oekomen omtrent de volgende personen die werk zoeken.
Men kan die inlichtingen ook per brief vragen aan den Secretaris der Commissie voor hulp aan werkzoekenden, der heer G. C. A. DE WITT, Reinkenstraat 56.

Acht dames en één heer voor pianolessen.
Eene dame voor het geven van lessen in de Eng. taal.
Eene dame voor het geven van lessen in de Fransche, Duitsche en Engelsche taal; hoofdaacte middelbaar Engelsch en Lager Fransch en Duitsch.
Jonge Dame (diploma Zang en Muziek) voor hulp in huishouden en les geven aan kinderen.
Een heer, oud-onderwijzer Kweekschool voor Inl. onderwijzers, voor het geven van lessen in de Mal. taal.
Eene jonge dame voor het geven van lessen in teekenen en schilderen.
Twee jonge dames voor Gouvernante naar Indië, waarvan eene H-acte heeft.
Twee dames v. vioollessen, ook aan eerstbeginnenden.
Vijf jonge dames voor kinderjuffrouw naar Indië, waaronder twee die reeds in Indië waren.
Dame, m. l., Prof., West-Indische, voor gezelschap bij oude dame of voor waarnemen huishouding.

Eene jonge dame, bekend met moderne talen, voor machineschrijven en stenographie.

Drie geg. Ond.-Officieren O.-I. L., waarvan één is gedipl. ziekenverpleger, voor eenig administratiewerk, geldinkasseeren, magazijnmeester.

Eene Dame voor zanglessen.

Twee heeren voor het geven van lessen in Maleisch en Javaansch, waarvan één ook in Indisch Staatsrecht.

Eene Dame v/h. geven v. lessen aan spraakgebrekkigen.

Twee geg. O.-I. mil. v. oppasser of magazijnknecht.

Een heer voor muzieklessen.

Eene Dame voor administratieve werkzaamheden.

Twee bekw. linnennaaiers, waarvan een uit naaien gaat van 9-5 uur.

Beschikb. voor de reis naar Indië twee zeebaboes en 1 mannelijke Inlandsche bediende.

Indische dienstboden kunnen zich aangeven in LAAN v. MEERDERVOORT 187 voor eene verandering van dienst, of een dienst bij een naar Indië terugkeerende familie; hetzij schriftelijk of mondeling; Voor eene voorloopige opname tot het tijdstip van weder in dienst treden bestaat geen gelegenheid.
Leden van O. en W., geen direct belangh. worden verzocht zoo noodig hunne hulp hierin te willen verleen.

OPGAVE van Leden der Vereeniging „Oost en West”, die zich beschikbaar stellen voor het geven van privatlessen in Indische talen.

A. H. J. G. WALBEEHM, Obrechtstraat 363, 's-Gravenhage,	} Javaansch. } Maleisch } gediplomeerd. } Javaansch en Maleisch.
D. A. P. KOK, Edisonstraat 58, 's-Hage,	
W. F. H. EPKE, v. Slingelandtstraat 151, 's-Hage,	
Mr. E. RIJKE, Witte Singel 46, Leiden,	} Javaansch. } Maleisch. } Madoereesch.

LEDEN, die in deze opgave opgenomen wenschen te worden, kunnen zich opgeven aan den Secretaris der Vereeniging, Heulstraat 17, 's-Gravenhage.

** Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging „Oost en West”, Heulstraat 17, Den Haag, zijn de navolgende werkjes verkrijgbaar:

a. Jaarverslag der Vereen. 1911, geldelijke verantwoording van het Hoofdbestuur over het jaar 1911, enz.
en

Opgave van de Eereleden, de samenstelling der verschillende besturen en commissies.
Prijs: 1 exemplaar f 0.20 en f 0.03 frankeerkosten.

b. Een Boekje over onze Oost voor hen, die er niet geweest zijn,
door J. H. en H. B.

Prijs: 1 exemplaar f 0.10, 50 ex. f 2.80;

voor Departementen en Leden der Maatschappij tot Nut van het Algemeen f 2.20 per 50 ex., plus 25 cent voor frankeerkosten.

c. Onze Oost II: Iets over den Inlander en zijn Zieleleven,
door T. J. BEZEMER.

Prijs: 1 exemplaar 5 cent, 50 ex. f 2.—;

voor Departementen en Leden der Maatschappij tot Nut van het Algemeen f 1.55 per 50 ex., plus 25 cent voor frankeerkosten.

** Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging „Oost en West”, Heulstraat 17, de Firma MARTINUS NIJHOF, Lange Voorhout 9, Den Haag, en andere Boekhandelaren zijn verkrijgbaar:

a. Onze West:

I. De Kolonie Suriname, door REMAN IRÛS;

II. De Kolonie Curaçao, door M. VICTOR ZWIJSEN, Oud-Rector van het Colegio „Santo Tomás” te Curaçao.
Prijs per exemplaar f 0.25 en f 0.03 frankeerkosten.

b. Staats- en partic. betrekkingen in onze Overzeesche Bezittingen; Werkkring en Vooruitzichten.

No. I. De Bestuursambtenaren in Nederlandsch-Indië.
Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.

No. II. De Geëmployeerde bij de Javasuiker-Industrie.
Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.

No. III. De Rechterlijke ambtenaar in Nederlandsch-Indië.
Prijs: f 0.15 per exemplaar en f 0.01 frankeerkosten.

No. IV. De Ingenieur in Nederlandsch-Indië.
Prijs: f 0.40 per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. V. De Ambtenaar bij het Boschwezen in Nederlandsch-Indië.
Prijs f 0.20 per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.

No. VI. De Ambtenaar bij het Onderwijs in Nederlandsch-Indië.
Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

GUMMI DAMES-MANTELS

van af
f15-
Martin Schiff
Hoogstraat 36
Den Haag

BOUWT

OP

„Oud-Wassenaer“ - „Groot-Haesebroek“

„De Pauw“ of „Backershaegen“.

■ ■ ■

Inlichtingen te bekomen bij de bekende
: ———— Kantoren.

WISBRUN & LIFFMANN
VEENESTRAAT 35-37. Tel. 2503. DEN HAAG

Dames Modeartikelen.

Zijden stoffen, Fluweelen, Kantstoffen.
Alle soorten Garneeringen, enz.

Balartikelen.

BURGERS VAN N.-I., WELKE IN NEDERLAND EEN TROPISCHE WARMTE IN HUN WOONHUIS WENSCHEN, SCHAFFEN ZICH AAN DE
HOEK'S GASHAARDEN
HOOFDKANTOOR: PIET HEINSTRAT 64, DEN HAAG
VRAAGT CATALOGUS. :: VRAAGT CATALOGUS

GEBR. DE RIDDER

LEVERANCIERS VAN 1e KWALITEIT RUND-, KALF-,
LAMS- EN VARKENSVLEESCH.

Specialiteit in fijne WORST en VLEESCHWAREN

Geregelde bezorging door alle wijken van
's-Gravenhage, Scheveningen en Voorburg.

VALERIUSSTRAAT - hoek Dunckerstraat - DEN HAAG
INTERC. TELEFOON 2648.

VACANT

Brengt een bezoek aan
„BOEATAN”,

Magazijn van
Indische Kunstnijverheid,

Heulstraat, Den Haag.

Vrij entree.

THEE VAN 3-6.

Leverancier
van H.M. de
Koningin

MAISON DE BONNETERIE.

Tijdelijk HULPGEBOUW tegenover
het Stadhuis DEN HAAG.

Grootst gesorteerde Magazijnen in
elegante Dames- en Kinderconfectie.

N.V. DE HAAN's Bioscope-Theaters
„OLYMPIA-THEATER”
ELITE BIOSCOPE
PRINS HENDRIKPLEIN 3 - Telefoon 6295

ELKE WEEK

SCHITTEREND AFWISSELEND PROGRAMMA

Woensdag, Zaterdag en Zondag MATINÉE.

ENTRÉE: 50 en 25 Cent voor de MATINÉE'S, f1.—, f0.75, f0.50 en f0.30 voor de
AVOND-VOORSTELLINGEN.

GROBBE = COMESTIBLES.

Bankastraat - Fr. Hendriklaan - Theresiastraat.

VACANT

Door onze groote wekelijksche zendingen naar Indië
zijn wij in staat, onderstaande artikelen 30 % goed-
kooper aan te bieden dan de gewone winkelprijzen.

		STERK GRASLINNEN (spreiengoed)	
Fijne zachte Flanel	f 7.95 p. blok (30 El)	85 cM.	f 12.75, 100 cM. f 15.75 (60 El)
Gepleet dunne Shirting	12.25 „ 54 „	125 „	12.75, 140 „ 15.50 42 „
Reform-stof	5.90 „ 30 „	150 „	16.30, 163 „ 18.75 42 „
Badhanddoeken	4.50 - f 6.20 dozijn	180 „	21.80, 200 „ 25.80 42 „
Badstof aan 't stuk van af	0.35 per el	250 „	22.50 per 24 el
Herke witte Handdoeken	2.75 dozijn	ook per half stukje verkrijgbaar.	
Herke Theedoeken	1.80 „		
Herke Tafelgoed 160/245	1.85 stuk		
Rijpassende Servetten	2.75 dozijn		

LINGERIES VOOR INDIË, elegant en goedkoop.

Alle artikelen fabricceeren wij vanaf de goedkoopste tot de fijnste genres.

FIRMA H. BONEFAAS, Hengelo (O.), Den Haag, Beeklaan 466. Fabriek en Export.

HOTEL-RESTAURANT SANTOSA.

Telefoon 1896. - 's-GRAVENHAGE.

Indisch Restaurant PIEPER BAARS

PRINS HENDRIKPLEIN 3a 3b, 4.

Plat du Jours vanaf f 0.80.

Diners vanaf f 1.—.

Utzending van alle gerechten
en Diners.

Aanbevelend:
L. HANNEMANN, Eigenaar.

VACANT

L. DE VRIES GALERIES MODERNES

DEN HAAG - Hoogstraat 4

bericht, dat vanaf HEDEN al de Hoeden
voor den a.s. winter GEËXPOSEERD zijn

1STE ETAGE

Dezelfde uitnodiging zonder verplich-
ing tot koopen.

NORMALE KEUZE - BILLIJKE PRIJZEN.

VAN SEVENTER & PALUDANUS
Vlamingstraat 21,
DEN HAAG - Teleph. 4214.

Eerste klasse en toch het
goedkoopst adres voor
Heerenkleeding naar maat.
SPECIAAL ADRES voor Ultrustingten.

WAT

brengt ieders belang mede bij de aanschaffing van HEEREN- en KINDERKLEEDING?

DAT

men onberispelijke coupe, soliede stoffen en prima afwerking

KRIJGT VOOR DEN LAAGSTEN PRIJS.

HET AANGEWEZEN ADRES DAARVOOR IS EN BLIJFT

LIJKAMP's KLEEDINGMAGAZIJN

GROENMARKT, HOEK NIEUWSTRAAT, TEGENOVER HET STADHUIS.

GRANDS MAGASINS A LA BELLE DENTELLIÈRE

156 NOORDEINDE - DEN HAAG

Echte Kanten en Kunstnaaldwerken

Bezichtiging geheel vrij ::

Geopend van Maandag tot Vrijdag

KANTEN VOOR KABAYA'S
WASCHECHTE LINTEN

INSCHRIJVINGSBILJET.

Ondergeteekende wenscht in te schrijven

voor het hulp- of ondersteuningsfonds der Vereen.

„Oost en West": f.....

NAAM:

WOONPLAATS:

Inzenden aan het Hoofdbureau van „Oost en West", Heul-
straat 17, Den Haag.

O. C. L. VOSVELD, Opticien, Hof-, Rijks- en Gemeenteleverancier - KORTE POTEN 42. - Telefoon 3957 - 's-GRAVENHAGE.

GELIEVE S.V.P. OP NAAM EN WOONPLAATS TE LETTEN.

Specialiteit in Gouden Brillen en Pincenez, Barometers, Thermometers, Veld-, Theater- en Marinekijkers, Breukbanden, Buikbanden en verdere instrumenten. — Maatnemen en aanleggen v. Dames geschiedt door vrouwelijke behandeling.

Specialiteit in ANATOMISCHE MODELLEN.

A. A. BOLT

CONFISEUR
PATISSIER

HOFLEVERANCIER.

BANKASTRAAT 4c, 4d, 4e, 4f — 's-GRAVENHAGE.

ECHTE INDISCHE SPEKKOEK.

— Ook verkrijgbaar in „BOEATAN”, Heulstraat 19. —

NEDERLANDSCHE ELECTRISCHE OXIGENOL of NATUUR WASSCH-, BLEEK- en STRIJKINRICHTING
INGERICHT VOLGENS DE EISCHEN DES TIJDS

J. NIEUKERKE, van Diemenstraat 87.

OXIGENOL is zuurstof, vervangt CHLOOR.

Volgens Dr. FURNEE's Scheikundige verklaring geheel onschadelijk. Tast de Vezel van het te wasschen Goed niet aan. Ook niet schadelijk voor Gekleurde of Witte Goederen. Apreteeren van alle soorten GORDIJNEN. Wasschen van DEKENS en SPREIEN.

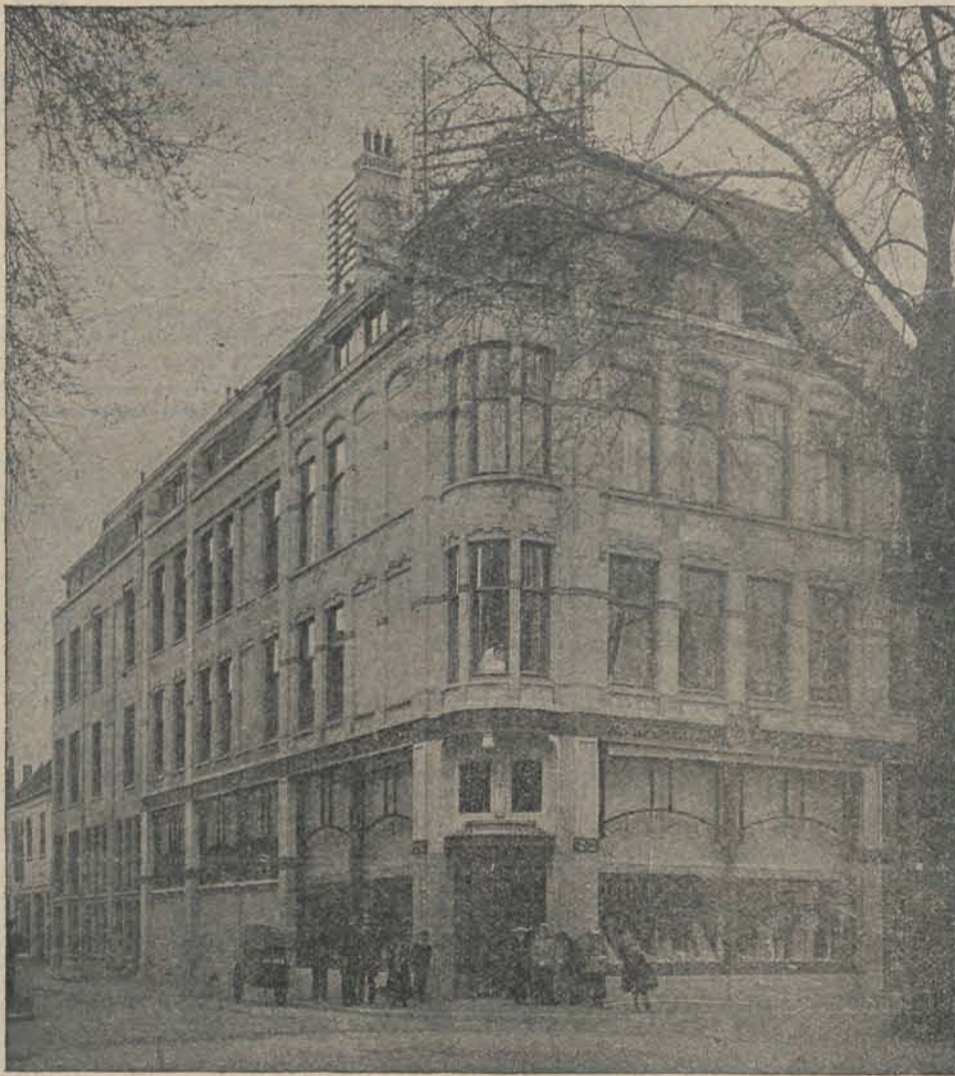
Firma J. M. J. VAN WIELIK

Noordeinde 9 en Hartogstraat 1,
LEVERANCIERS VAN

**BINNEN- EN BUITENLANDSCHE
DECORATIËN EN ORDELINTEN**
's-GRAVENHAGE.

Voor verzendingen aan particulieren (ook ter gelegenheid van het St. Nicolaasfeest) naar Oost- en West-Indië van
ECHTE HAAGSCHE HOPIES, CHOCOLADE, EXTRA FIJNE BONBONS, KOEK, BAKKET etc. richte men zijne bestellingen aan

J. A. KRUL, Confiserie, Chocolaterie Royale
DEN HAAG, 44 Noordeinde 44.

Fournisseurs
de S. M. la Reine.

Fournisseurs
de S. M. la Reine Mère.

Specialité de SOIERIES.

Lainages, Cotons,
Dentelles.

ROBES MI-CONFECTIONNÉES,
Dentelles de Bruxelles Véritables.

Téléphone 2155.

Maison de Nouveautés

Compagnie

Lyonnaise

9 Kneuterdijk

LA HAYE.

Weekblad voor Indië

onder Hoofdredactie van

M. VAN GEUNS, te SOERABAJA

Prijs per 3 maanden f 2.50

Men kan zich abonneeren bij den
agent voor Nederland: Uitgevers
Maatsch. „Het Gemeenschappelijk
belang” Nieuwe Molstraat 20.
DEN HAAG

NEDERLANDSCHE VEGETARIËRSBOND.

Secretariaat, Brochurenhandel en Vegetarisch Bureau:
HEEMRAADSINGEL 217B :: ROTTERDAM,

waar alle inlichtingen over Vegetarisme, den Bond en zijn streven
gaarne worden verstrekt en alle drukwerken te verkrijgen zijn.

LIJSTEN VAN BOEKEN GRATIS

Leest het maandelijksch orgaan „VEGETARISCHE BODE”
onder redactie van FELIX ORTT; abonnementsprijs f2.— p. jaar.
Bekroond propagandageschrift, franco per post f0.06. — ORTT
Brieven over gezondheid, franco per post f0.12. — Dr. ANNA
KINGSFORD, Ware voeding, franco per post f0.80. — Vegetarisme
een economische noodzakelijkheid, franco per post f0.94.
KOOKBOEKEN franco per post f0.17 en f0.95.

Vraagt voedingsmiddelen gesteld onder toezicht van
den Nederlandschen Vegetariërsbond. — Dit geeft
afdoende waarborgen.

Het Weekblad voor den Handeldrijver en Industrieelen Middenstand,

— verschijnt in 4 verschillende edities.

Welk vakblad heeft de meeste annonces
en wordt derhalve het best gelezen?

Vraag proefnr. (maar vergeet niet uw
bedrijf, opdat de voor U bestemde editie
worde gezonden) en oordeel zelf.

Amstel 18, Amsterdam.